

5. заседание

Понеделник, 17 декември 1923 г.

(Открито отъ подпредседателя Н. Найденовъ, въ 15 ч. 40 м.)

Председателстващъ Н. Найденовъ: (Звъни) Заседанието е открито.

Моля г. секретаря да направи провѣрка на отсъствувачитѣ г. г. народни представители.

Секретарь Г. Терзиевъ (д. сг): (Прочита списъка. Отъ заседанието сж отсъствували следнитѣ народни представители: Алевъ Петъръ, Баевъ Христо, Балтовъ Никола, Връшляновъ Цою, Бурмовъ Никола, Василевъ Григор, Василевъ Славейко, Георгиевъ Ванко, Георгиевъ Додю, Гоговъ Дѣлчо, Гургутски Рангелъ, Данаиловъ Георги, Деликоцевъ Цанко, Желѣзковъ Петъръ, Йоловъ Прокопи, Кабакчиевъ Христо, Кандулковъ Димитъръ, Колушевъ д-ръ Недѣлко, Кънчевъ Кънчо, Лѣкарски Иванъ, Максимовъ д-ръ Никола, Мангърговъ Димитъръ, Мариновъ Владиславъ, Милковски Александъръ, п. Николовъ Маринъ, Петрини Николай, Петровъ Борисъ, Пиронковъ Александъръ, Стойчевъ Пендю, Стояновъ Хараламби, Такевъ д-ръ Владимиръ, Топаловъ Недѣлчо, Христовъ Александъръ, Христовъ Димитъръ, Цаневъ Александъръ, Черневъ Христо, Черноковъ Георги и Чирпанлиевъ д-ръ Никола)

Председателстващъ Н. Найденовъ: (Звъни) Отъ 247 души народни представители отсъствуватъ 58. Значи има законното число народни представители, за да бжде заседанието открито.

Преди да пристъпимъ къмъ дневния редъ, имамъ да направя нѣкои съобщения на г. г. народнитѣ представители.

Бюрото е разрешило отпускъ на следнитѣ г. г. народни представители:

На г. Петъръ Желѣзковъ — 3 дни, по домашни причини.

На г. Ванко Георгиевъ — 5 дни, поради смъртъ в семейството му.

На г. Петъръ Стефановъ — 10 дни, по важни домашни причини.

На г. Владимиръ Поповъ — 5 дни, по важни домашни причини.

На г. Николай Петрини — 3 дни, по домашни причини.

Постъпили сж:

Отъ Министерството на финанситѣ — законопроектъ за запрещаване вноса на стокитѣ, които не сж отъ първа необходимостъ.

Отъ Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти — законопроектъ за земледѣлски опитни и контролни институти.

Отъ сжщото министерство — законопроектъ за санитарно-ветеринарната служба.

Отъ сжщото министерство — предложение за приемане на държавна служба по ведомството на сжщото министерство руски подданици, специалисти по ветеринарната медицина.

Отъ сжщото министерство — законопроектъ за скрититѣ недостатъци при покупко-продажбата на домашни животни.

Покаивамъ ония г. г. народни представители, които не сж положили установената отъ конституцията клетва, да бждатъ тукъ въ следующето заседание въ срѣда преди откриването му, за да положатъ такава клетва.

Пристъпваме къмъ дневния редъ — провѣрка на изборитѣ.

На първо мѣсто ще се разгледа изборътъ въ Радомирската избирателна околия.

Покаивамъ докладчика г. Георги Нешковъ да докладва този изборъ.

Докладчикъ Г. Нешковъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ Радомирската избирателна околия сж записани по избирателнитѣ списъци 18.418 души гласоподаватели. Гласували сж 15.558. Действителнитѣ бюлетини сж 11.490, а недействителнитѣ — 4.068. Съставявали сж се четири листи: тази на Радикалдемократическата партия, на Националь-либералната партия, на Обединената партия и на Занаятчийския професионаленъ съюзъ. Радикалдемократическата партия е получила 7.238 гласа, Националь-либералната партия — 3.449 гласа, Обединената — 552 и Занаятчийскиятъ съюзъ — 251 гласа. Изборниятъ дѣлитель е 2.872.

За народни представители сж избрани провъзгласенитѣ отъ Кюстендилския окръженъ съдъ г. г. Стефанъ Тасковъ, Захари Кръстевъ и д-ръ Борисъ М. Вазовъ отъ Демократическия сговоръ и г. Методи Храновъ отъ Националь-либералната партия.

Г. г. народни представители! Постъпили сж три конгестации и три заявления. Тритѣ конгестации сж постъпили до Кюстендилския окръженъ съдъ, а заявленията сж постъпили до разнитѣ секционни бюра. Една отъ тѣзи конгестации е на Александъръ Малиновъ, застъпникъ на Радикалдемократическата партия. Тя е подадена на 18 ноември и сжщността на тази конгестация е следната: Националь-либералната партия е регистрирала зеленъ цвѣтъ. Отъ бюлетинитѣ, съ които се е гласувало и които при отварянето на урнитѣ сж били прегледани, се е видѣло — споредъ самия конгестаторъ — че този цвѣтъ не е зеленъ. Сжщо такава е конгестацията и на Юрданъ Н. Златковъ.

Този въпросъ бѣ предметъ на дебати въ комисията по провѣрка на изборитѣ и се установи, че зелената боя сж всичкитѣ нейни детайлности, разклонения и нюанси принадлежи на Националь-либералната партия. Въ тази околия не е имало другъ нюансъ отъ зелена боя, съ която да е гласувано въ нѣкоя секция. Наистина цвѣтътъ е подобенъ или както се нарича резеда, обаче той е нюансъ отъ зелената боя, и комисията на тѣзи основания счете конгестациятъ на двамата конгестатори за таква безъ значение и зарадъ туй ги остави безъ последиствие.

Постъпили сж сжщо така, както ви казахъ, и три заявления. Едно отъ заявленията е отъ нѣкой си М. Стоевъ и е било отправено до председателя на бюрото въ Врабча съ сжщата целъ.

Постъпило е и заявление и отъ 5 души избиратели отъ Диканската община, съ което се тжжатъ, че кметътъ билъ упражнилъ върху тѣхъ насилие, именно, че въ деня на избора ги арестувалъ и лишилъ отъ възможността да гласоподаватъ. Обаче отъ провѣрката, която се направи и отъ положената резолюция отъ председателя на бюрото, се установява, че тѣзи лица сж гласоподаватели.

Постъпило е сжщо едно заявление отъ нѣкой си Никола Стоевъ отъ с. Житуша. Той се тжжи, че застъпникътъ Стоявъ Алевковъ давалъ бюлетини въ изборното помѣщение. Председателътъ на секционното бюро тамъ е провѣрилъ това обстоятелство и върху заявлението е положилъ резолюция, че на застъпника е било забранено вече да излиза отъ изборното помѣщение. По-нататъкъ въ самия протоколъ на секцията не е отбелезано, дали е констатирано това обстоятелство, че действително въпросниятъ застъпникъ е раздавалъ бюлетини. Обаче още едно нѣщо има. Въ дневника сжщо не е отбелезано да му е съставенъ актъ; вижда се, че този застъпникъ е билъ само предупреденъ, нищо повече нѣма отбелезано въ дневника.

Постъпила е друга една конгестация отъ г. Борисъ Вазовъ, отправена до Кюстендилския окръженъ съдъ, съ

който той като съобщава на съда, че бившата Обединена народно-прогресивна партия е дала съгласието си да работи въ предстоящите избори съ Демократическия съюз съ крёмовата боя; че г. Коледаровъ се е явилъ отъ името на бившата Обединена партия и зарегистриралъ листа съ синъ цвятъ, но централното бюро е съобщило навреме на мировия съдия, чрезъ члена отъ същото бюро г. Венелинъ Ганевъ, че тази боя принадлежи само на Обединената партия и че тая боя се не позволява на г. Коледаровъ; че въпреки това, мировиятъ съдия е зарегистриралъ листата на Коледаровъ и тя е получила въ изборната борба 552 гласа — иска отъ окръжния съдъ да не се признаятъ за действителни тѣзи бюлетини, понеже синята боя принадлежи само на бившата Обединена народно-прогресивна партия и само тя чрезъ управителното си тѣло има право да разполага съ нея. Отъ секционните бюра и отъ околийското бюро тѣзи 552 гласа сж били зачетени за действителни.

Комисията, като се занима съ констестацията, намѣри, че е безъ значение, тѣй като тѣзи бюлетини, било зачетени за действителни, било за недействителни, не измѣнятъ резултата на избора.

Други нередовности въ избора, г. г. народни представители, не е имало. Окръжниятъ съдъ е провъзгласилъ за избрани лицата, имената на които ви прочетохъ преди малко, и азъ отъ името на комисията ходатайствамъ предъ васъ да утвърдите избора като редовенъ.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Които отъ г. г. народните представители сж съгласни съ предложението на комисията, да се приеме изборътъ въ Радомирската избирателна околия за редовенъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Ще пристѣпимъ къмъ избора въ Василиковската околия.

Моля докладчика г. Тодоръ Страшимировъ да докладва избора въ тази околия.

Докладчикъ Т. Страшимировъ (к): Г. г. народни представители! Въ Василиковската избирателна околия, Бургазки окръгъ, се избиратъ двама души народни представители. Гласували сж велико 3.885 избиратели; отъ които 3.178 действителни гласове и 712 недействителни. Действителните сж разпредѣлятъ между Демократическия съговоръ — 2.819 — и Националь-либералната партия — 354. Две сж бюлетините, които се борятъ. Очевидно е, че гласовете на националь-либералитѣ сж подъ дѣлителя — дѣлителътъ е 1.586 — и двата мандата се даватъ на кандидатитѣ на Демократическия съговоръ. Споредъ книгата въ изборното дѣло, абсолютно никакви инциденти нѣма и никакви констестации нѣма. Единодушното мнение на комисията е изборътъ да бѣде утвърденъ. Избрани сж: Димитър Яневъ съ 2.816 гласа и Христъ Ц. Христовъ съ 2.818 гласа; допълнителни — Василъ Янковъ съ 2.819 гласа и Янко Ивановъ — съ 2.818 гласа. Първите двама души сж провъзгласени за народни представители отъ окръжния съдъ.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Ония г. г. народни представители, които приематъ предложението на комисията да се счете изборътъ въ Василиковската избирателна околия за редовенъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Пристѣпваме къмъ избора въ Анхиалската избирателна околия.

Моля докладчика г. Панайотъ Деневъ да докладва този изборъ.

Докладчикъ П. Деневъ (д. ст): Г. г. народни представители! Въ Анхиалската избирателна околия сж се състезавали три листи: тази на Радикалната партия, на Българския земеделски народенъ съюзъ и на Националь-либералната партия. Записанитѣ избиратели въ колегията сж 7.795; гласували сж 6.772; действителни бюлетини 6.680; недействителни бюлетини 92. Отъ казанитѣ листи тази на Радикалдемократическата партия е получила 3.416 гласа, тази на Земеделския съюзъ 2.662 и националь-либералитѣ 602. При тѣзи изборни данни Бургазкиятъ окръженъ съдъ, като е направилъ съответното прѣсмѣтане, при което изборниятъ дѣлител се е оказалъ 3.339, е прогласилъ за редовно избрани за народни представители двамата кандидати отъ листата на Радикалдемократическата партия, Иванъ С. Харизановъ и Тодоръ П. Маждраковъ, а за допълнителни такива Ставраки Яневъ и Стоянъ Чалъровъ. Отъ изборното дѣло се констатира, че не сж имали никакви констестации, нито сж извършени нѣ-

какви нередовности, за които да има оплакване, освенъ една формална нередовностъ, а именно, че въ 6—7 избирателни секции изборното събрание се е открило не въ предвидения въ чл. 84 отъ закона частъ — 8 ч. заранята, а въ 7 ч.

Комисията по провѣрка на изборитѣ, като констатира, че въ тѣзи секции откриването на изборното събрание преди опредѣления въ закона частъ не е указало абсолютно никакво влияние върху изхода на избора понеже изборните бюра въ пълния си съставъ сж били на мѣстото, опредѣлено за произвеждане на избора, и не е станало, следователно, нужда да се попълва изборното бюро съ нѣкой новъ членъ извънъ омѣзи, които сж посочени по жребие и назначени; че тази формална нередовностъ не е отъ естество да компрометира въ нищо избора; че нѣма никакви други оплаквания — единодушно реши, че изборътъ въ Анхиалската избирателна околия е редовно извършенъ, че провъзгласенитѣ отъ Бургазкия окръженъ съдъ за народни представители сж закононо провъзгласени и затуй азъ ходатайствамъ изборътъ да бѣде утвърденъ.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Ония г. г. народни представители, които приематъ предложението на комисията да се счете изборътъ въ Анхиалската избирателна околия за редовенъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Следва изборътъ въ Карнобатската избирателна околия. Ще докладва същиятъ докладчикъ.

Докладчикъ П. Деневъ (д. ст): Г. г. народни представители! Въ Карнобатската избирателна околия сж се състезавали две листи: на Радикалдемократическата партия и на Националь-либералната партия. Полученитѣ гласове за първата листа сж 7.557, а за втората — 1.096. При тѣзи изборни данни Бургазкиятъ окръженъ съдъ е провъзгласилъ за избрани тримата кандидати за народни представители отъ листата на Радикалдемократическата партия, а именно: Сава Юрдановъ, Михаилъ Донсузовъ и Никола Атанасовъ съ подгласници Д. Въчваровъ и Р. Мариновъ.

Постѣпна е една констестация, адресирана до председателя на Бургазкия окръженъ съдъ — подадена е анонимно „отъ група избиратели“ — вх. № 18.759 отъ 24 ноември 1923 г., съ която се заявява, че първиятъ кандидатъ въ листата на Радикалната партия — Сава Юрдановъ — е заемалъ държавна служба, а именно билъ е основенъ учителъ въ с. Ачларе, Карнобатска околия, и е билъ на тази длъжностъ до 29 октомври 1923 г., на която дата си е далъ оставката. Претендира се, че оставката на този държавенъ служителъ не е била дадена въ предвидения въ закона срокъ и, следователно, той не може да бѣде редовенъ кандидатъ.

Комисията, като приема, безъ да прави справка, че изнесенитѣ данни въ тази констестация отговарятъ на истината, именно, че първиятъ кандидатъ г. Сава Юрдановъ е билъ на държавна служба, учителъ, и е далъ оставката си на 29 октомври 1923 г., намира, че все пакъ нѣма нарушение на избирателния законъ, защото, съгласно чл. 48 отъ избирателния законъ, лицата, които заематъ държавна служба и желаятъ да бѣдатъ кандидати за народни представители, трѣбва да депозиратъ, да поднесатъ своята оставка въ срокъ отъ 10 дни следъ издаване указа за назначение на изборитѣ. Указътъ за произвеждане на изборитѣ за XXI-то обикновено Народно събрание е публикуванъ въ „Държавенъ вестникъ“ на 18 октомври 1923 г., срокътъ, следователно, за който се говори въ чл. 48, изтича на 28 октомври 1923 г. и понеже отъ справката, която направихме, се оказа, че 28 октомври е недѣля, не-присѣтственъ день, то срокътъ изтича въ първия следующъ дѣлниченъ день. Смѣтна се, прочее, единодушно отъ комисията, че нѣма никакви дефекти въ поставянето на кандидатната листа на Радикалната партия, че даването оставката на 29 октомври 1923 г. отъ страна на г. Сава Юрдановъ не компрометира листата и затова намира, че изборътъ е редовно извършенъ и съдътъ правилно е прогласилъ избранитѣ лица. Ето защо ходатайствамъ предъ почитаемото Народно събрание да утвърди избора тѣй, както е утвърденъ отъ Бургазкия окръженъ съдъ.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Ония г. г. народни представители, които сж съгласни съ предложението на комисията да се счете изборътъ въ Карнобатската избирателна околия за правиленъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Следва изборътъ въ Казанлъжската избирателна околия.

Моля докладчика народния представител г. Коста Лулчевъ да докладва този изборъ.

Докладчикъ К. Лулчевъ (с. д.): Г. г. народни представители! Ще ви докладвамъ избора въ Казанлъшката избирателна околия. Въ Казанлъшката избирателна околия, която е раздѣлена на 50 избирателни секции, сж се състезавали три листи, редовно и наврѣме завѣрени и прогласени за редовни: листата на Социалдемократическата партия съ червенъ цвѣтъ на бюлетината, листата на Националь-либералната партия съ зеленъ цвѣтъ и листата на Българския народенъ земеделъски съюзъ съ оранжевъ цвѣтъ. По избирателнитѣ списъци въ цѣлата избирателна околия сж записани 19.482 избиратели; отъ тѣхъ въ деня на избора сж гласували 16.772, а негласували 2.710. Действителни бюлетини сж 16.309, а недействителни — 463. Така полученитѣ действителни бюлетини се разпредѣлятъ: за листата на Работническата социалдемократическа партия 8.988, за листата на Националь-либералната партия — 1.545 и за листата на Българския земеделъски народенъ съюзъ — 5.776. Изчисленъ изборниятъ дѣлителъ, съгласно чл. 120 отъ избирателния законъ, възлиза на 5.436 и, следователно, листата на Националь-либералната партия, като такава, която е получила гласове по-долу отъ изборния дѣлителъ, се изоставя при разпредѣлението на мандатитѣ и разпредѣлението на мандатитѣ става така: на листата на Социалдемократическата партия два мандата и на листата на Българския народенъ земеделъски съюзъ единъ мандатъ. Така разпредѣлени гласовѣтѣ, окръжниятъ съдъ е провъзгласилъ за избрани: отъ листата на Социалдемократическата партия Константинъ Бозвелиевъ отъ Казанлъкъ и Петко Стайновъ отъ София и отъ листата на Българския земеделъски народенъ съюзъ Христо К. Баевъ отъ Казанлъкъ; а за допълнителни: отъ листата на Социалдемократическата партия Андрей Ив. Овчаровъ, Атанасъ С. Джанановъ и Койчо Йовчевъ и отъ листата на Българския земеделъски народенъ съюзъ — Тодоръ Ст. Чорбаджийски, Пеню п. Антоновъ, Станю Д. Райковъ и Начо Д. Начевъ.

Отъ книгата по избора и протоколитѣ на изборнитѣ бюро се вижда, че изборътъ е миналъ безъ особени нарушения. Само въ нѣколко секции не сж се явили назначенитѣ и избанитѣ отъ мировия съдия членове на избирателнитѣ бюро, които своевременно сж били замѣстени. Въ една отъ секциитѣ — въ секцията на с. Ветренъ — на единъ отъ избирателитѣ е било попречено да упражни своето избирателно право и затова е постъпило заявление къмъ дѣлото на изборната секция. Когато този избирателъ се явилъ да упражни избирателното си право, председателятъ на изборното бюро му е поискалъ да представи разрешение отъ медицинския фелдшеръ въ селото, че той е свободенъ да излиза отъ къщата си, тъй като той е билъ карантиниранъ. За това при изборното дѣло има книга, има една записка на медицинския фелдшеръ и друга една на общинския кметъ, съ които се установява, че нѣколко отъ избирателитѣ сж били карантинирани поради сжпестуващата въ селото болестъ, скарлатина, и че на тѣхъ не било позволено да излизатъ отъ къщитѣ си и да се сношаватъ съ когото и да било. Поради тѣзи причини, когато единъ отъ така карантинирани избиратели се е явилъ предъ изборното бюро да упражни своето избирателно право, председателятъ на бюрото му е поискалъ да представи разрешение отъ медицинския фелдшеръ. Той се повърналъ, за да донесе такова разрешение, но въ последствие не се явилъ да гласува и да упражни своето избирателно право.

Други съществени нарушения въ деня на избора не сж констатирани. Постъпила е, обаче, следъ това една телеграма до Старозагорския окръженъ съдъ отъ нѣколко избиратели, съ която телеграма се оплакватъ, че председателятъ на тричленната комисия въ с. Остеново, Иванъ Неновъ, въ деня на избора е заплашвалъ избирателитѣ, обискиралъ е избирателитѣ, за да тѣрси въ тѣхъ бюлетини. Заплашвалъ ги е, като имъ казвалъ, че тѣ сж длъжни да гласуватъ за правителствената листа. Образовано е следствено дѣло № 159/1923 г. на Казанлъшкия съдебенъ следователъ, което е изпратено въ Народното събрание, за да се има предъ видъ при разглеждането на избора. Въ заключителното си постановление казанлъшкиятъ съдебенъ следователъ констатира, че обвинението по чл. 128 отъ наказателния законъ не е доказано, именно, че председателятъ на тричленната комисия не е попречилъ съ сила на никой отъ избирателитѣ да упражни своето избирателно право, и го освобождава по

това обвинение. Остава, обаче, обвинението по чл. 161 отъ избирателния законъ и по чл. 268 отъ наказателния законъ.

Като се има предъ видъ всичко това и като се изчислиха гласовѣтѣ, получени за листата на Социалдемократическата партия въ това село, оказа се, че, ако дори бихме признали, че председателятъ на тричленната комисия е попречилъ на много отъ избирателитѣ, и дори, ако биха се признали всички гласове, получени въ това село, за недействителни и биха били сметнати отъ листата на Социалдемократическата партия, това пакъ не би указало никакво влияние върху резултата на избора.

Комисията, като има всички тѣзи съображения предъ видъ, че това, което е изложено, както въ телеграмата на жителитѣ избиратели, които се оплакватъ отъ председателя на Остеновската община, така и малкитѣ нарушения, които ви посочихъ тукъ, констатирани въ дневницитѣ на избирателнитѣ бюро, сметна, че не може поради тѣзи нарушения изборътъ да се счете за нередовенъ и го утвърди — сметна избора за редовенъ. Колкото се отнася до обвинението, които оставатъ върху Иванъ Неновъ, председателя на Остеновската тричленна комисия по чл. чл. 161 и 268 отъ избирателния и наказателния закони, комисията реши следственото дѣло да бѣде върнато на прокурора при Старозагорския окръженъ съдъ, за да следва то своя ходъ. Поради това комисията сметна избора за редовенъ, прогласенитѣ народни представители отъ Казанлъшката избирателна околия за редовно избрани. Азъ докладвамъ този изборъ отъ нейно име и моля Народното събрание да приеме и утвърди избора въ Казанлъшката избирателна околия, тъй както го докладвамъ.

Председателстващъ Н. Найденовъ: (Звъни) Уния г. г. народни представители, които приематъ предложението на комисията да се счете изборътъ въ Казанлъшката избирателна околия за редовенъ, моля, да вдигнатъ ржка. Болшинство, Събранието приема.

Следва докладътъ за избора въ Станимашката избирателна околия.

Ще докладва сжщиятъ докладчикъ.

Докладчикъ К. Лулчевъ (с. д.): Станимашката избирателна околия се раздѣля на 53 избирателни секции и се избиратъ четирма народни представители. За изборитѣ за народни представители на 18 ноември т. г. сж отбележени и записани избиратели въ цѣлата избирателна околия 18.675. Отъ тѣхъ сж гласували 16.336. Отъ подаденитѣ бюлетини 15.829 сж действителни и 217 недействителни. Полученитѣ гласове се раздѣлятъ така: за листата на Радикалдемократическата партия съ кремовъ цвѣтъ 11.061; за листата на Националь-либералната партия съ зеленъ цвѣтъ — 2.455; за листата на Българския народенъ земеделъски съюзъ съ оранжевъ цвѣтъ — 2.805 и лозунги 124. Така полученитѣ гласове, при състезаванитѣ се три кандидатни листи, надлежно и навреме завѣрени, даватъ изборенъ дѣлителъ 3.955. Следва, съгласно чл. 120 отъ избирателния законъ, листитѣ на Националь-либералната партия и на Българския народенъ земеделъски съюзъ, като получили гласове по-долу отъ изборния дѣлителъ, да не се взематъ въ съображение при разпредѣлението и всички мандати, на брой четири, да се оставятъ за листата на Радикалдемократическата партия. Окръжниятъ съдъ, при така разпредѣленитѣ мандати, е провъзгласилъ за избрани: г. г. Адамъ Ст. Нейчевъ, Григоръ Ив. Чешмеджиевъ, Петко Ап. Разсукановъ и Иванъ Грозевъ, а за подгласници: г. г. Ст. Русевъ и Илия Т. Ризовъ. Особени нарушения презъ деня на избора не сж констатирани въ нито една отъ избирателнитѣ секции, като не се отбележи това, напр., че въ една секция председателятъ на секцията е гласувалъ безъ да приложи своята избирателна карта, и въ една отъ секциитѣ единъ отъ членоветѣ на изборното бюро не се е явилъ и е билъ навреме замѣненъ съ другъ. Нѣма подадени констатации за нередовности нито въ деня на избора, нито следъ изборния день. Комисията намѣри, че изборътъ е редовенъ, приема го за редовенъ и моли Народното събрание да го утвърди и да провъзгласи така обявенитѣ отъ окръжния съдъ народни представители отъ Станимашката избирателна околия за избрани.

Председателстващъ Н. Найденовъ: (Звъни) Уния г. г. народни представители, които приематъ предложението на комисията — да се счита изборътъ въ Станимашката избирателна околия за редовенъ, моля, да вдигнатъ ржка. Болшинство, Събранието приема.

Следва докладът на избора в Пловдивската градска избирателна околия.

Докладчикъ К. Лулчевъ (с. д): Пловдивската градска избирателна околия, която се дѣли на 16 секции, избира трима народни представители. Гласували сж 10.284 избиратели. Получени сж действителни бюлетини 8.710 и недействителни 1.630. Състезавали сж се две листи: едната на Радикалдемократическата партия сж кремовъ цвѣтъ и другата на Националъ-либералната партия сж зеленъ цвѣтъ. Радикалдемократическата партия е получила 6.836 гласа, а Националъ-либералната партия — 1.874. Изборниятъ дѣлител е 2.903 и, следователно, Националъ-либералната партия, която е получила 1.874 гласа, остава подъ изборния дѣлител. Разпредѣлени мандатитъ споредъ така полученитъ гласове, окръжниятъ сждъ е прогласилъ за избрани отъ листата на Радикалдемократическата партия г. г. Михаилъ Ив. Маджаровъ отъ София, Александъръ Христовъ отъ Пловдивъ и Георги Чернооковъ отъ Пловдивъ и за допълнителни Иванъ П. Кепоу и Асенъ Константиновъ.

Презъ време на избора не сж констатирани нарушения, не сж констатирани и насилия. Отбелезана е въ протоколитъ на централното бюро една разлика между обявенитъ отъ едно отъ секционнитъ бюра гласове и гласовѣ, пресмѣтнати отъ самото централно бюро, които произлизатъ отъ следното. Секционното изборно бюро на седма секция е счело за недействителни 76 бюлетини отъ листата на Националъ-либералната партия поради това, че въ бюлетинитъ е билъ поставенъ кандидатътъ Ст. Стойковъ, а такава кандидатура не е била завѣрвана, защото въ завѣренитъ кандидатури е фигуриралъ Стойко Ж. Стойковъ. Поради тия причини секционното бюро е счело тѣзи бюлетини за недействителни. Централното бюро, обаче, поради това, че лицето е едно и сждо, смѣта тия бюлетини за действителни. И така да е, тая разлика сж тия 76 бюлетини, счетени отъ едното бюро за недействителни, а отъ другото за действителни, не указва влияние върху разпредѣлението на мандатитъ. Други оплаквания и други контестаии презъ изборния день и презъ избирателния периодъ не сж констатирани и не сж постъпили.

Комисията по провѣрка на изборитъ смѣта избора за редовно и законно произведенъ и ходатайствува предъ Народното събрание, той да бжде утвърденъ и обявенитъ отъ окръжния сждъ за избрани отъ Пловдивската градска избирателна околия народни представители да бждатъ утвърдени и прогласени за такива и отъ Народното събрание.

Председателстващъ Н. Найденовъ: (Звъни) Ония г. г. народни представители, които сж съгласни съ мнението на комисията, а именно да се счете изборътъ въ Пловдивската избирателна околия за редовенъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Следва избора въ Софийската селска избирателна околия.

Моля докладчика г. Николай Савовъ да докладва този изборъ.

Докладчикъ Н. Савовъ (д. сг) Г. г. народни представители! Отъ даннитъ по изборното дѣло се вижда, че въ Софийската селска околия е имало 30.258 избиратели. Отъ тѣхъ сж се явили да гласоподаватъ 27.201. Различнитъ партии сж получили следнитъ гласове: Радикалдемократическата партия е получила 13.945 гласа; Българския земеделски народенъ съюзъ — 9.321 и Националъ-либералната партия — 3.395 гласа. При това положение на 23 ноември Софийскиятъ окръженъ сждъ се е произнесълъ и е провъзгласилъ за избрани отъ Радикалдемократическата партия: Александъръ П. Малиновъ, Кимонъ Г. Георгиевъ, Донко Цвѣтановъ и Юрданъ Гроздановъ. Отъ Българския земеделски народенъ съюзъ Христо Димитровъ и Ангелъ Николовъ. По дѣлото не е подадена абсолютно никаква контестация. Съгласно чл. 120 отъ избирателния законъ, изборния дѣлител е 4.800. При това положение следва Радикалдемократическата партия да получи три мандата и Българския земеделски народенъ съюзъ — единъ. За да се опредѣли по-нататъшното разпредѣление на мандатитъ, отъ смѣтката, която се прави, като се дадатъ три мандата на Българския земеделски съюзъ, би следвали на мандатъ по 3.107 гласа, а ако се дадатъ на Радикалдемократическата партия четри мандата, то на мандатъ се падатъ 3.480 гласа. При това положение, Софийския окръженъ сждъ правилно е далъ четри мандата на Радикалдемократическата партия. Както казахъ, контестация не е

подадена. Нередовности не сж забелезани въ изборния день, освенъ че въ нѣкои секции избора е започналъ въ 7 ч. сутринта, обаче, застъпникитъ на различнитъ партии сж присѣтствували. Освенъ това въ четри отъ секциитъ не сж приложени избирателнитъ списъци. При това положение, комисията по провѣрка на изборитъ намира, че изборътъ е редовенъ и правилно сж провъзгласени за избрани четирма депутати отъ Радикалдемократическата партия и двама отъ Българския земеделски народенъ съюзъ.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Ония г. г. народни представители, които приематъ предложението на комисията, да се счете избора въ Софийската селска избирателна околия за редовенъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Следва избора въ Габровската избирателна околия.

Моля докладчика г. Иванъ Симеоновъ да докладва този изборъ.

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ Габровската избирателна околия има 25 избирателни секции и записани избиратели въ всички списъци 11.852. Гласували 8.887. Броя на недействителнитъ бюлетини е 101. Листитъ, които сж се състезавали сж получили следнитъ гласове: Демократическия сговоръ — 3.806; Българския земеделски народенъ съюзъ — 4.535; листата на Националъ-либералитъ — 435 и Занаятчийския съюзъ — 10.

К. Лулчевъ (с. д) Десетъ хиляди ли?

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг.): Г. Лулчевъ! Ако ти е за закачка, ще те закача и ще станешъ пинманъ!

К. Лулчевъ (с. д): Каква закачка? Вие говорите толкова хиляди, толкова хиляди, а сега казвате десетъ!

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): По-рано говорѣхъ на хиляди, сега на десетици. Не си толкова глухъ, недей ме закача. — Г. г. народни представители! Презъ деня на избора въ никою избирателна секция не сж подадени никакви контестаии, нито пъкъ нѣкакви нарушения сж отбелезани въ протоколитъ на избирателнитъ секции. Обаче въ законния 10-дневенъ срокъ е подадена една контестация, която азъ считамъ за необходимо да ви прочета, за да се произнесе Народното събрание по нея, още повече, че посоченитъ нарушения въ нѣкои пунктове на контестацията се констатиратъ отъ документитъ, приложени къмъ дѣлото. Ще ви кажа подиръ малко и какво е решението на комисията по тоя изборъ, а сега ще ви прочета контестацията. Г. г. земеделцитъ и комуниститъ да бждатъ мирни когато я чета, затуй защото, г. г. народни представители, като-че-ли въ никою изборъ досега не е имало подобна контестация съ толкова престѣпления, колкото сж визирани, колкото сж посочени въ тая контестация. Само 1/10 отъ тѣхъ ако излѣзатъ върни, това ще докаже, че действително опозицията въ Габровската избирателна околия — комунисти и дружбаша — безсъмнено сж извършили престѣпления, противъ които сж говорили, обаче въ сжщностъ сж ги вършили и на властъ, и даже, ще кажа, въ опозиция. (Възражения отъ земеделцитъ) Само търпение, г. г. комунисти и дружбаша! (Смѣхъ върдъ болшинството) Г-да! Азъ ви напомнямъ, защото вие сте малко нетърпеливи; азъ ви познавамъ отъ миналото.

Отъ лѣвицата: Карай, Иванчо!

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Азъ искамъ да ги закача, защото Събранието е много монотонно; нека поскачатъ малко. (Смѣхъ) (Чете)

„До г. председателя на XXI-то обикновено Народно събрание въ ст. София.

Контестация отъ избирателитъ на гр. Габрово, противъ избора въ Габровската избирателна колегия за XXI-то обикновено Народно събрание, произведенъ на 18 ноември т. г.

„Г. председателю,

При разглеждане отъ почетаемото Народно събрание избора, произведенъ на 18 т. м. въ нашата избирателна колегия, молимъ да се иматъ предъ видъ следнитъ обстоятелства и нередовности, които опорочаватъ този изборъ и го компрометирватъ като актъ на свободно проявена воля.

1. Болшинството отъ председателитъ на избирателнитъ бюра въ околията не сж знаели длъжноститъ си по

закона, не сѣ познавали формалността на последния, поради което не сѣ ги изпълнили и въобще не сѣ гледали на избора сѣ изискуемата отъ закона сериозностъ. Въ това идатъ да ни убѣдятъ следнитѣ факти:

„а) Въ повечето отъ избирателнитѣ бюра следъ приключване избора действителнитѣ бюлетини не сѣ били запечатани въ отдѣленъ пакетъ отъ платно, както изисква чл. 118 отъ избирателния законъ, а сѣ били изпратени въ централното околийско бюро обвити сѣ вестници. Това е констатирано отъ околийското бюро и е отбележано въ протокола му.

б) Въ много отъ избирателнитѣ бюра: никакъ не се е следило за белезани бюлетини, вследствие на което сѣ се промъкнали много недействителни бюлетини като действителни. Това тоже е констатирано отъ околийското бюро.

„в) Въ с. Мичковци, въпрѣки протеститѣ на застъпника на кремвата бюлетина Руси Ст. Русевъ, около 15 бюлетини сѣ двойно и особено подгъване въ едномо елюше сѣ се счели за действителни, като подгъвката имъ била подправена.

„г) Въ с. Армени гласоподаването се е прекратило въ 5 ч. следъ обѣдъ, а не въ 6 ч., както изисква чл. 8 отъ избирателния законъ.

„д) В с. Саботковци, въ бюрото на два пѣти предъ обѣдъ, къмъ 10 ч. и следъ обѣдъ къмъ 4 ч. се е внасяло отъ избирателя Иванъ Манджуковъ ракия, която се е изпила отъ бюрото, включително и полицейския стражаръ, а на обѣдъ въ сѣщото бюро е внесено едно бакраче вино.

„е) Въ с. Поповци избирателнитѣ кутии сѣ били запечатани не на три мѣста, както изисква чл. 61 отъ избирателния законъ, а само на две мѣста.

2. Коалиранитѣ се комунисти и земеделци скритомъ сѣ изнудили волята на по-невѣжественитѣ избирателни маси сѣ всички непростени средства. За доказателство на това служатъ следнитѣ факти:

„а) Намѣрени сѣ повече отъ хиляда белезани оранжеви бюлетини, които ясно показватъ, че избирателитѣ сѣ били тормозени и заплашвани да гласуватъ сѣ тѣхъ.

„б) На 16 т. м. вечерта, когато на публично събрание въ града при масово стечение на гражданството говореше министърътъ на финанситѣ г. П. Тодоровъ, избухна внезапно пожаръ въ голѣмата фабрика на Иванъ х. Беровъ, която бѣ напълно унищожена отъ огнената стихия само за 2—3 часа. Съществува много улики, че този пожаръ е умислено предизвиканъ отъ комуниститѣ, които предъ това и следъ това правиха несполучливи опити за подпалване и други фабрики („Александъръ“, „Надежда“ и „Ив. К. Калпазановъ“) сѣ целъ да се сломи духътъ на избирателитѣ и по-лесно да действуватъ върху тѣхъ заплашанията. Последнитѣ сѣ били главното средство за агитация отъ страна на комуниститѣ и дружбашитѣ. Нощно време агитаторитѣ на комуниститѣ и дружбашитѣ сѣ ходили по селата сѣ фенери отъ къща въ къща, събуждали сѣ избирателитѣ и заплашвайки ги сѣ палежи и убийства сѣ имъ давали оранжевата бюлетина, като сѣ имъ разправяли, че правителството е вече свалено, че въ полскитѣ села населението отива масово сѣ комунисти и дружбашаи и че който не пусне тайно оранжевата бюлетина, скапо ще плаща. Въ с. Козерица тия агитатори сѣ заплашвали, че ако не се гласува сѣ оранжевата бюлетина, селото ще бѣде изгорено като Беровата фабрика (Свидетели: Маринъ Илиевъ и Коло Стойчевъ отъ с. Козерица). Пожарътъ въ Беровата фабрика е билъ използванъ за заплашване най-много въ Златарска селска община, въ селището на която е тази фабрика и която отъ 385 гласували, за оранжевата бюлетина сѣ дадени 335 гласа. (Свидетелъ Петъръ Данаджиновъ отъ гр. Габрово)

„в) Много чиновници и длъжностни лица — прононсирани комунисти и дружбашаи — сѣ използвали служебното си положение за изнудване волята на избирателитѣ. Известнитѣ ни досега такива случаи сѣ: 1) секретаръ-бирникътъ въ с. Фердинандово, Съби Продановъ, е ходилъ презъ нощта срещу избора по къщитѣ да раздава оранжевитѣ бюлетини и е заплашвалъ да се гласува сѣ тѣхъ; 2) Недю Христовъ отъ с. Стомонци, учителъ въ с. Турбалджи, е разнасялъ въ с. Стомонци оранжевитѣ бюлетини; 3) въ сѣщото село е агитиралъ помощникъ-лесничейтъ Димитъръ Костовъ; 4) горскиятъ стражаръ въ сѣщото село Иванъ Стояновъ е ходилъ да прави свързка сѣ шишченскитѣ и шейновскитѣ комунисти и е билъ въ пълна услуга по избора на дружбашаи и комунисти; 5) въ услуга на комунисти и дружбашаи е билъ и учителътъ отъ с. Саботковци, Рачо Венковъ; 6) членътъ отъ избирателното бюро

въ с. Кметовци, Коло Ахмаковъ, вмѣсто председателя на бюрото, взелъ запечатанитѣ пликоче на избирателитѣ Петко Цанковъ и Станю Цанковъ отъ с. Тръпесковци и ги пусналъ не въ кутията, а между краката си. Избирателитѣ въ това бюро, види се, за да ставатъ по-лесно тия машиниции, сѣ пускали въ стаята, въ която се е произвеждалъ изборътъ, само по единъ; 7) касиерътъ на кредитната кооперация въ с. Гачевци преди избора и въ деня на избора заплашвалъ избирателитѣ, че нѣма да имъ отпуща кредитъ, ако не гласуватъ сѣ оранжевата бюлетина; 8) църковнитѣ настоятели отъ с. Тръпи, Цанко Пундевъ и Георги Савчевъ, ходили преди избора по колибитѣ да бератъ за църквата (да събиратъ подарѣци) и раздавали отъ името на църквата оранжеви бюлетини.

„г) Повсемѣстно по нощнитѣ агитации на комунисти и дружбашаи е разправно, че днешното правителство е избрало много невинни жени и деца, че вадило невинни хора отъ затворитѣ и ги избивало и че който е противъ тия убийства, трѣбва да гласува сѣ оранжевата бюлетина.

„д) Въ с. Нова-махала на изборното мѣсто е имало въоръжена сѣ бомби и револвери агитаторска група отъ националъ-либерали, които — где несъзнателно, где съзнателно — бѣха въ услуга на комунисти и дружбашаи. Тази група е искала силомъ да извади отъ избирателното бюро застъпника на кремвата бюлетина Спасъ Родевъ.

„е) На много мѣста неграмотнитѣ избиратели сѣ заблуждавани, че правителствената бюлетина е оранжева, а за по-голѣмъ резултатъ въ това направление е напечатана комунистическо-дружбашка бюлетина на кремвотъ цѣтъ. Една такава бюлетина, намѣрена отъ избирателя Йовко Димовъ отъ Габрово, прилагаме.

„Това сѣ фактитѣ, до които въ малкото време отъ изборитѣ досега ние успѣхме да се доберемъ и които заедно сѣ констатиранитѣ отъ околийското избирателно бюро и отъ окръжния сѣдъ передовности достатъчно добре обясняватъ общата изнепада отъ резултата на избора въ Габровската околия, която три години държи първенство въ борбата срещу комунизма и дружбашината. При липсата на каквото и да било участие въ агитациитѣ отъ страна на властѣта и на каквото и да било влияние отъ нея върху избирателитѣ и при пълната свобода, въ която се произведоха изборитѣ, е лесно обяснимо следъ гореизложеното какъ се подведоха и изнудиха неведжественитѣ избиратели въ нашата околия. Представяйки тия факти за просветено обсъждане отъ почитаемото Народно събрание, ние искаме да върваме, че то еднакво сѣ насъ ще намѣри, че волята на избирателя въ нашата колега е била изнудена сѣ непростени и незаконни средства и че по такъвъ начинъ изборътъ е опороченъ и трѣбва да се счете за недействителенъ.“

Поради тия изнесени нарушения и престѣпления, тия нѣколко подписавши констестацията избиратели, жители на Габрово, искатъ да се касира избора въ габровската избирателна околия, произведенъ на 18 ноемврий.

Тази заранъ комисията разгледа щателно този изборъ и дойде до заключение единодушно — даже и г. г. представителитѣ на земеделския съюзъ и всички представители на всички партии се съгласиха — да се поиска отъ Народното събрание да се съгласи за допускането на една сѣдебна анкета.

Г. г. народни представители! Въ дневника на централното бюро явно е установено какъ отъ признатитѣ 4534 бюлетини на листата на Българския земеделски народенъ съюзъ, 1.141 бюлетини сѣ намѣрени сѣ знаци по разни мѣста, особено на гърба задраскани, и тия бюлетини не сѣ смѣтнати отъ избирателнитѣ секции за недействителни, а, напротивъ, за действителни. В такъвъ случай, наистина, Българскиятъ земеделски съюзъ взема 4.534 гласа. Но, ако тия 1.141 бюлетини се намерятъ за недействителни, Българскиятъ земеделски съюзъ и неговия ортакъ, Комунистическата партия, нѣмаме да взематъ нито единъ мандатъ, понеже падатъ подъ длѣителя.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Такива знакове сѣ турени отъ централното бюро.

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. ст): Г. Сакаровъ! Ако това изглеждаше да е тѣй, струва ми се, че щеше да се поиска касирането на избора. Ако комисията мислеше като Васъ, че нѣкой е извършилъ фалшификация сѣ тия бюлетини, азъ ви увѣрявамъ, че ние щѣхме да искаме касирането на избора.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): За да се докаже тъкмо това, че централното бюро е фалшифицирало — затуй Севлиевския съдъ е потвърдил избора.

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Недейте обвинява единъ членъ на апелативния съдъ, председателъ на туй централно бюро. Зачитайте съдийската честъ: единъ апелативенъ съдия нѣма да достигне до такова престъпление. Председателятъ на централното бюро е съдия.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Нѣма подобно нѣщо.

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Ако щете, директоръ на гимназия, единъ педагогъ, единъ учителъ съ висше образование.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Ти си старъ и знаешъ, че има кой да върши тази работа. Нека се анкетира избора, нека се установи истината.

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Ние не искаме касирането на избора; ние искаме анкета такава, каквато поискаха и ваятѣ представители въ комисията по провѣрка на изборитѣ. Ние не постъпваме както дружбашитѣ, които за най-малко нарушение искаме касиране на изборъ. Ние даже въ комисията не искаме никой изборъ да бъде касиранъ отъ Народното събрание; ние искаме да се създаде единъ другъ редъ.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Ние сме съгласни да се анкетира избора.

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Ето какъ Вие сега се съгласихте, а преди малко викахте. — Г-да! При тия 1.141 гласа, тѣй констатирани отъ централното бюро, явно е, че има нѣщо. Кой е извършилъ това престъпление, анкетата ще го установи. И ние заради туй поискане анкета и заради туй г. г. представители на Земледѣлския съюзъ се съгласиха съ нашето предложение. Имаше нѣкои членове отъ комисията, които искаха направо касирането на избора, защото имаше единъ официаленъ документъ, който констатира, че има 1.141 бюлетени недействителни, обаче, ние не се съгласихме, ние искаме да видимъ кой е извършилъ това нарушение или, по-право, престъпление. Ето защо комисията взема решение да помолу Народното събрание да се съгласи на една анкета. Комисията взема решение да се произведе една съдебна анкета, тѣй както повелява чл. 124 отъ избирателния законъ.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Добре.

И. Ангеловъ (н. л): Нали знаете практиката?

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Азъ зная практиката, г. Ангеловъ. По-раншиятъ избирателенъ законъ, преди сегашния, говореше за две анкети: съдебна и парламентарна. Обаче съ последното му измѣнение остана само съдебната анкета. Но нашиятъ правилникъ за вътрешния редъ предвижда само парламентарна анкета, той не предвижда тѣкъ съдебна анкета. Ето защо, азъ, като членъ на провѣрочната комисия, бихъ молилъ да се приеме — ако по принципъ се приеме анкетата — понеже ще бъде по-добре и по-бързо, допусането на една парламентарна анкетна комисия, но не на една съдебна анкетна комисия. При всичко, че избирателниятъ законъ противоречи на правилника за вътрешния редъ на Народното събрание, защото правилникътъ за вътрешния редъ на народното събрание говори за една анкета, а избирателниятъ законъ говори за друга анкета, избирателниятъ законъ изключва парламентарната анкета, а правилникътъ изключва съдебната анкета, струва ми се, че ние трѣбва да гледаме правилника за вътрешния редъ на Народното събрание и би трѣбвало, ако почитаемото Народное събрание приеме анкетата, да допуснемъ една парламентарна анкета, която да провѣри всички факти, изнесени въ констатацията.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Избирателниятъ законъ е отъ м. мартъ т. г. Правилникътъ е въ съгласие съ стария избирателенъ законъ. Новиятъ законъ не е взелъ подъ вниманието правилника.

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Г. Сакаровъ! Направете Вашето предложение. Азъ правя предложение за парламентарна анкетна комисия.

Г-да! При това положение, при тия констатирани факти, мене ми се стурва, че почитаемото Народное събрание ще се съгласи да допусне най-малкото, което иска комисията по провѣрка на изборитѣ — анкета, за да видимъ резултата отъ нея, следъ което Народното събрание ще каже дали действително законно сж провъзгласени тия двама избраници, които излизатъ отъ Българския земеделски съюзъ, или не.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Предложението на комисията по габровския изборъ е да се произведе съдебна анкета, а предложението на председателя на комисията е да се произведе парламентарна анкета.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Това е друго нѣщо.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Ще моля ония г. г. народни представители, които ще говорятъ, да говорятъ по принципъ и по двата въпроса едновременно: за анкетата или противъ анкетата и едновременно за каква анкета сж — съдебна или парламентарна.

Има думата народниятъ представителъ г. Никола Тарашмановъ.

Н. Тарашмановъ (к): Г. г. народни представители! Азъ съмъ членъ отъ комисията по провѣрка на изборитѣ и бѣхъ единъ отъ тия, които вземаха думата въ тази комисия и настоявахъ за анкета по този изборъ. Г. докладчикътъ прочете констатацията, която е подадена по този изборъ, и вие се запознахте съ разнитѣ точки отъ нея, въ които се посочвагъ нарушения на закона, възъ основа на които се иска касирането на този изборъ. Моето мнение е, че тази констатация е свършено слаба и тя не би трѣбвало да бъде разглеждана тукъ, защото това, което е изнесено въ нея, не се подкрепя абсолютно съ никакви факти. Съгласно избирателния законъ за всички нарушения, които се извършватъ при произвеждане на избори, се подаватъ заявления до съответния прокуроръ. Съответниятъ прокуроръ трѣбва да направи нужното нареждане, за да се провѣри истинността на изтъкнатитѣ факти и да се констатира съ нѣкакъвъ съдебенъ актъ, дали действително има такива сериозни нарушения, за каквито се говори напр. въ тази констатация. Но отъ книгата по този изборъ се вижда, че прокурорътъ не е обърналъ внимание на тия факти и че не е направилъ абсолютно никакво разследване. Тази констатация е приложена къмъ дѣлото безъ абсолютно съ никакви други данни къмъ нея. Отъ тази констатация едно ще се разбере или едно може-би нѣкои желаятъ да разбератъ — че въ Габровската околия опозицията, представлявана отъ комунисти и земеделци, е тероризирала съчувственицитѣ на правителствената листа, е вършила насилие надъ избирателитѣ и веледствие на това насилие сж били избрани тамъ двама опозиционери. Азъ мисля, че това е едно откритие, което сведочи за едно: че тия, които сж подали тази констатация сж смѣтали, че могатъ тия голословни факти да произведатъ известно впечатление и затова сж дадени въ такова едно изобилие.

Азъ ще се помъча да разгледамъ нѣкои и други факти отъ тая констатация единъ по единъ, за да ви спра вниманието върху нѣкои особености на тия факти. Казано е преди всичко, че повечето отъ избирателнитѣ книжа на отдѣлнитѣ бюро сж били пристигнали въ централното бюро необвити въ платно, както повелява избирателниятъ законъ, а сж били обвити само въ вестници. Азъ ще ви кажа, че споредъ сведенията, които азъ имамъ, и споредъ сведенията, които иматъ избирателитѣ отъ Габровска околия, се установи, се констатира едно: че граматичната частъ, ако не и всички, отъ пакетитѣ съ избирателни книжа сж излезли отъ избирателнитѣ бюро обвити въ платно, съгласно постановлението на избирателния законъ. Констатира се отъ околийското бюро, че е имало пакети, обвити въ вестници. Ние твърдимъ, че тия пакети, следъ като сж излезли отъ селата, сж били разкъсани и вмѣсто обвити въ платно сж дошли въ околийското бюро обвити въ вестници. Ние твърдимъ, че е направена една фалшификация въ това отношение и ще искаме анкетната комисия да го докаже.

Д-ръ К. Милановъ (д. сг): Защо не твърдѣхте това въ комисията, а сега го казвате? Не Ви е срамъ! Съ всички похвати си служите. Това е мръсно! Нѣмахте куража да кажете въ комисията, че е имало подобно нѣщо, а само се съмнявахте. Днесъ подиръ обѣдъ половина часъ Ви бѣше

достатъчно, за да се увърите, че пакетитъ сж били разпечатвани!

Н. Тарашмановъ (к): Г. г. народни представители! Мене ми прави впечатление едно: защо се случва това съ 18 пакета, защо се случва съ толкова грамадно количество пакети? Ако нѣкои и други председатели на бюра не сж знаели своитѣ длѣжности и сж обвили избирателнитѣ книжа не въ платно, ами въ вестници, това не мога да допусна, че ще стане въ грамадна частъ отъ избирателнитѣ бюра. 18 пакета, ако не се лѣжа, сж намѣрени обвити въ вестници.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Въ закона е казано какъ трѣбва да бждатъ обвинявани избирателнитѣ книжа. Вие се съгласихте на една анкета.

Н. Тарашмановъ (к): По-нататъкъ г. докладчикътъ се спре на въпроса за белезанитѣ бюлетини. Той ви каза, че били констатирани повече отъ хиляда оранжеви бюлетини белезани. Е добре, г. г. народни представители, провѣрете пѣлото дѣло и вие не ще намѣрите, съгласно протоколитѣ на мѣстнитѣ избирателни бюра, повече отъ стотина — двеста белезани бюлетини, и тези белезани бюлетини въ голѣмата си частъ не сж на опозицията, а на правителството. Тукъ имаме избирателнитѣ книжа на всички бюра.

Докладчикъ И. Симеоновъ (с. д): Прочети протокола на централното бюро.

Н. Тарашмановъ (к): Азъ говоря за протоколитѣ на мѣстнитѣ избирателни бюра. Въ протокола на избирателното бюро на първа габровска секция нѣма показани такива. Ето какво е казано напр. въ протокола на едно избирателно бюро: съ кремове цвѣтъ 709, оранжеви 472, зелени 140, бѣли 2 и 16 празни плика. Въ повечето села недействителнитѣ бюлетини съставляватъ едно нищожно количество отъ по две, по пет, най-много по десетъ. Това сж констатирани мѣстнитѣ избирателни бюра; тѣ сж констатирани 3.806 действителни бюлетини за Демократическия сговоръ. Сжшитѣ бюра сж констатирани действителни бюлетини за Земледѣлския съюзъ 4.535. Г. докладчикътъ казва, че околийското бюро констатирало 1.141 недействителни бюлетини. Ако околийското бюро бѣше констатирало 1.141 недействителни бюлетини, нашитѣ двама депутати отъ Габровската околия не щѣха да бждатъ народни представители.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Кои сж вашитѣ народни представители? Вие сте комунистѣ.

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Централното бюро констатира. Не познавашъ избирателния законъ.

Д-ръ К. Милановъ (д. сг): Вие нѣмахте доблестта да се кандидатираше като комунистѣ а се кандидатираше като републиканецъ и си служихте съ сжшитѣ средства.

Н. Тарашмановъ (к): Моля Ви се, извинявайте, ако съмъ сбъркалъ: Младъ съмъ, може да съмъ сбъркалъ.

Протоколътъ на околийското бюро е категориченъ и ето какво казва той: (Чете) „При последния“ — председателя — „се яви П. Пайнавеловъ въ 12 ч. по обѣдъ, цето въ кабинета на околийския началникъ чакаше окръжния сжветникъ Д. Начевъ и секретаря на околийското управление Пѣйчевъ. Този последниятъ ни представи книгата, по повечето отъ тѣхъ незапечатани и неупаковани съгласно чл. 118 отъ избирателния законъ. Запечатани бѣха книгата на следнитѣ секции“ — всичко на петъ секции. Значи само на петъ секции сж били запечатани книгата, а на всички останали секции въ пѣлата Габровска околия не сж били запечатани. Това е изложено въ протокола.

Д-ръ Н. Санаровъ (к): Значи въ сжщия протоколъ на централното бюро въ околията.

Н. Тарашмановъ (к): (Чете) „Комисията, следъ преглеждане книгата, констатира следния резултатъ (представенъ отъ председателитѣ на секциитѣ) споредъ приложенитѣ сведения, подписани отъ председателя и членоветѣ, а именно:

„Броятъ на записанитѣ е 11.552“, както ви се прочете по-рано.

„Освенъ това, бюрото намѣри на много оранжеви бюлетини на втората страница, драскани съ букви, знаци съ разни моливи: Каябашка — 197; Кметовска — 83; Кози-

ровска — 60; Мичковска — 38; Новомахленска — 61; Поповска — 130 и Хандъшка — 35“. Въ седемъ общини има намѣрени белезани бюлетини въ по-голѣмо количество. (Възражения отъ болшинството) Моля ви се, г. г. народни представители. — Вие знаете Габровската околия; тамъ селата сж малки, тамъ нѣма общини съ повече отъ 200—300, най-много 400 избиратели. Какъ можете вие да допуснете въ едно село, като Каябашъ, отъ всички оранжеви бюлетини да има 147 зачеркнати съ нѣкакви си белези? Какъвъ смисълъ има оранжевитѣ бюлетини да се зачеркватъ и да се поставятъ нѣкакви знаци отъ самитѣ тѣхни хора? Азъ мисля, че това е абсурдъ.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Нали анкетата ще го установи?

Н. Тарашмановъ (к): Вие знаете въ какви случаи имаме белезани бюлетини. Белезани бюлетини се даватъ на хора, за които се съмняваме дали ще гласуватъ съ каквито бюлетини имъ даваме. Но въ никоя секция не може да има толкова грамадно число белезани бюлетини. Защо само въ седемъ секции има белезани бюлетини? Ако това е било по нареждане на кандидатитѣ на тѣзи партии, отъ които сж били тѣзи кандидати, това щѣше да бжде общо явление за всички села, а то не е такова; това явление е само въ седемъ или осемъ села.

Нѣкой отъ сговориститѣ: За каква анкета говорите: парламентарна или сѣдебна?

Н. Тарашмановъ (к): Моля Ви се. Азъ ще ви кажа защо съмъ искалъ анкета и каква анкета искамъ.

Нѣкой отъ сговориститѣ: И вие искаме анкета, и вие. Защо приказвате такива работи? Да се разберемъ.

Н. Тарашмановъ (к): Моля Ви се. — Азъ пакъ ще подчертая, че околийското бюро констатира този фактъ, че има бележки, и то на гърба на тѣзи бюлетини, съ различни моливи. Но околийското бюро не се основава на този фактъ, не го взема за действителенъ, и тѣзи бюлетини то ги признава за действителни и затуй дава този общъ резултатъ, както ви казахъ по-рано и възъ основа на този протоколъ, окръжниятъ сждъ, който има правото на контролъ, е провъзгласилъ двамата избраници на Габровската околия, които виждате тукъ.

Д-ръ К. Милановъ (д. сг): По избирателния законъ окръжниятъ сждъ има право само да провѣрва и нищо повече.

Н. Тарашмановъ (к): Моля Ви се. — Въ насъ се заражда едно съмнение, че тѣзи бюлетини, които се изкарватъ тукъ като белезани и които нѣкои искатъ да се смѣтатъ за недействителни, не сж белезани отъ избирателитѣ въ селата на Габровската околия. Вие имаме основателно съмнение за това. И затуй именно напето съмнение отива даже до убеждението, че е имало една престъпна ржка, която е искала да фалшифицира вота на избирателитѣ отъ Габровската околия. Затуй искаме анкета. (Възражения отъ сговориститѣ)

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Затуй искамъ парламентарна анкета.

Н. Тарашмановъ (к): Но г. г. народни представители, има и други факти, изтъкнати въ тази контестация. Говори се напр., че нѣкаде си изпили едно бакраче ракия. Този фактъ съвсемъ не може да опорочи единъ изборъ. Азъ ще се спра само на единъ фактъ още, г. г. народни представители; затова моля, да бждете тѣй добри да ме изслушате докрай.

Отъ редицата факти, които се изнасятъ въ тази контестация, тия господа, които сж я подписали и подали, искатъ да изкаратъ едва ли не, че правителственитѣ хора въ Габровската околия сж били подложени на единъ невъобразенъ тероръ сж били подложени на едно невъобразимо насилие, и то отъ кого? — отъ опозицията, представлявана отъ оранжевата листа. Тия хора, които не сж направили нито едно сбръание, тия хора, които не сж направили никаква агитация, тия хора, на които първитѣ хора лежатъ въ затвора — тия хора вие обвинявате, че сж били направили нѣкакво насилие!

В. Начевъ (д. сг): Направете предложение да касираме избора.

Н. Тарашмановъ (к): Г-да! Смѣшно е това твърдение и съ него се излагатъ авторитѣ на тази контестація.

Най-силна е тази контестація въ пункта, където се говори, че църковнитѣ настоятели въ нѣкоя си забутана балканска община въ Габровската околия упражнявали грамадно насилие, и то какъ? — като заедно съ книгата, съ която ходятъ да просятъ помощи за нѣкой храмъ, били раздавани оранжеви бюлетини. Този фактъ не е доказанъ, но той показва колко тѣзи хора, които сж правили тая контестація, сж били наивни. Защото азъ не мога да допусна, че нѣкакви си църковни настоятели ще тръгнатъ да агитиратъ за една листа, въ която има хора, които минаватъ за безбожници. Въ п. 2, буква д на контестаціята, която ви се прочете отъ г. председателя на комисията, се говори за агитаторска група, въоръжена съ бомби и револвери. Азъ ви питамъ: прочете ли докладчикътъ, каза ли той отъ кои хора е била съставена тази агитаторска група? Той не ви прочете отъ кои хора, отъ коя партийна група е била съставена тази агитаторска група и у васъ се доби впечатлението, че тая група, въоръжена съ бомби и револвери, е била група може-би на земледѣлци и комунисти.

В. Начевъ (д. сг): Защото тѣ иматъ патентъ.

Н. Тарашмановъ (к): Азъ нѣма да окачествявамъ тая постѣпка на г. председателя на комисията, а ще ви прочета п. 2, буква д отъ тая контестація, която гласи така: (Чете) „Въ с. Нова-махала на изборното мѣсто е имало въоръжена съ бомби и револвери агитаторска група отъ националь-либерали“ . . .

В. Начевъ (д. сг): Не е важно.

Н. Тарашмановъ (к): . . . „които де несъзнателно, де съзнателно, бѣха въ услуга на комунисти и дружбаши. Тая група е искала силомъ да извади отъ избирателното бюро застъпника на кремевата бюлетина Спасъ Родевъ“. Мене ме възмушава фактътъ, отъ такъвъ единъ въпросъ да се създава едно настроение.

Х. Христовъ (с. д): Защо те възмушава? Общо дѣло се е вършило.

Д-ръ К. Милановъ (д. сг): Тамъ е казано „съзнателно или несъзнателно“.

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Съ дружбашитѣ и националь-либералитѣ въ агитационната си борба действуватъ заедно.

Н. Тарашмановъ (к): Свободни сте, г. Симеоновъ, да мислите както щете, но азъ трѣбваше да обърна внимание на тая точка отъ контестаціята.

Г. г. народни представители! Строго погледнато, би трѣбвало тая контестація да бѣде оставена безъ последиство. Както ви казахъ, азъ самиятъ се застъпихъ въ комисията да бѣдатъ разследвани тия факти, които сж изложени въ нея, и азъ още единъ пътъ настоявамъ за една анкета, която да установи коя е тая престѣпна рѣка и къде се тя намира, която е фалшифицирала вота на избирателитѣ отъ Габровската околия. Дали тя се намира въ редоветѣ на партиитѣ, отъ които сж избрани тия двама народни представители, дали тя се намира въ разнитѣ колиби и села на Габровска околия, или тази престѣпна рѣка се намира въ центъра на гр. Габрово? Затуй най-главно ние искаме тая анкета. Но ние искаме тая анкета да се простре не само върху фактитѣ, които сж изложени въ тая контестація, а тая анкета да засегне и цѣлото производство на избора, и да изслуша не само хората, които сж подписали тая контестація, ами да изслуша и тия лица, които биха показали други факти.

Каква да бѣде анкетата? Азъ мисля, че избирателниятъ законъ въ тоя случай е ясенъ и категориченъ. Анкетата, разследването трѣбва да се предаде на съдебнитѣ власти. Съдебнитѣ власти, ние мислимъ, представляватъ известна гаранция.

В. Начевъ (д. сг): Ами народното представителство не представлява ли тая гаранция?

Н. Тарашмановъ (к): По този въпросъ ние имаме довѣрие въ тѣхъ, защото знаемъ, че тая анкета, произведена отъ съдебната власть, произведена даже и отъ други нѣкои власти, не може да не констатира истината, която

азъ ви изнесохъ, тя не може да не докаже, че е имало една престѣпна рѣка, която е имала желание да фалшифицира вота на цѣла една околия.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Ангеловъ.

И. Ангеловъ (н. л.): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Когато е въпросъ да се обсъжда въ Парламента правилността на единъ изборъ, народниятъ представителъ въ дадения случай действува като съдия и ще трѣбва да се ръководи отъ онѣзи данни и отъ онѣзи факти, които има къмъ дѣлото. Фактитѣ, които сж лансирани въ тази контестація, сж отъ такова естество, щото не могатъ да дадатъ сериозни основания на единъ народенъ представителъ да действува въ качеството си на съдия по отношение правилността на избора. Защото, съгласно избирателния законъ, само народниятъ представителъ има правото да си каже думата по правилността, да каже действително, че тукъ има съществени нарушения, по които нарушения ще трѣбва или да се касира изборътъ, или изборътъ да бѣде анкетиранъ. Комисията, г. г. народни представители, се е установила върху една съдебна анкета. Обаче г. председателътъ на комисията по провѣрка на изборитѣ прави, какъ да каже, отстъпление или едно ново искане предъ народното представителство, щото анкетата да не бѣде съдебна, а да бѣде парламентарна. Г. г. народни представители! Ако действително Народното събрание е съгласно да се анкетира този изборъ, анкетата има съществено значение само по отношение на онѣзи бюлетини, които централното изборно бюро съ протоколъ е констатирало, че сж били отбележани. Съдебниятъ следователъ какво ще анкетира въ дадения случай, кого ще призове за свидетелъ, за да пита какъ сж отбележани тѣзи бюлетини?

Б. Тотковъ (д. сг): Председателитѣ на избирателнитѣ секции.

И. Ангеловъ (н. л.): Председателитѣ на избирателнитѣ секции, г. Тотковъ, иматъ протоколи, въ които се казва колко действителни и колко недействителни бюлетини има и централната комисия, която се произнася върху избора, която сумира всичкитѣ гласове действителни и недействителни, се ръководи изключително само отъ тия протоколи. Въ стария законъ за пропорционалната избирателна система, г. г. народни представители, бѣше по-друго-яче. Но бившето правителство я измѣни по единъ начинъ, който, може да се каже, окарикатури пропорционалната система. Въ стария законъ бѣше казано, че окръжниятъ съдъ въ общо заседание разглежда протоколитѣ и тамъ, където се намѣрятъ контестації по отношение на отдѣлни секции, съдътъ има право непосредствено да прегледа правилността по този изборъ по отношение на действителнитѣ и недействителнитѣ бюлетини. А сегашниятъ законъ казва: централната комисия събира гласоветѣ действителни и недействителни, по протоколитѣ; и даже централната комисия нѣма право да разглежда, да разпечатва бюлетинитѣ въ дадена секция. Нѣщо повече: и окръжниятъ съдъ, който се произнася кой сж избранитѣ народни представители, съгласно настоящия избирателенъ законъ, нѣма това право, а се произнася върху протоколитѣ на централната комисия. И это защо настоящия избирателенъ законъ — който се надѣвамъ, че скоро ще бѣде измѣненъ, защото този законъ не може да остане тѣй, както е създаденъ — е оставилъ единствениятъ съдия да бѣде народниятъ представителъ.

Г. г. народни представители! Азъ нѣмаше да вземамъ думата по настоящия изборъ, защото той не съставлява нѣщо важно; но тѣй като комисията иска една анкета — а анкети по принципъ винаги се допускатъ, когато се иска да се установи една истина — азъ съмъ принуденъ да взема думата. Тукъ има единъ въпросъ важенъ и същественъ — той е по отбележането на бюлетинитѣ. Азъ зная, г. г. народни представители, па и моятъ другаръ, старъ парламентаренъ дѣецъ, г. Иванъ Симеоновъ, който дълго време с правилнѣ избори, знае, че не така лесно се отбелезватъ бюлетинитѣ — туй нѣщо е невъзможно. Той знае какъ ставатъ избори. Така да вземешъ на 1.200 бюлетини да туришъ точици или разни знаци, това г. г. народни представители, е изключено. Толкова повече, г. г. народни представители, това нѣщо не може да го направятъ опозицията, защото нѣма абсолютно никаква възможность. Г. г. народни представители! Анкетата по настоящия изборъ, азъ мисля, че не представлява нѣщо сериозно и ми се струва, че съ тази анкета, която се иска

отъ комисията нѣмаше нужда да се занимава народното представителство. Самата комисия, ако намираше за необходимо да се добере до известни данни, трѣбваше да изпрати изборното дѣло направо на прокурора или на съдебния следователъ отъ избирателната колегия и тѣ да се произнесатъ; нѣмаше защо тя да изнася предъ народното представителство този изборъ и да иска една съдебна анкета. Обаче председателятъ на комисията, който знае че тази работа не е тѣй, както се предполага да стане, иска парламентарна анкета.

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Ама че предположение!

И. Ангеловъ (н. л): Затова, защото, г. Симеоновъ, преди всичко, Вие трѣбва да изпратите вашата преписка направо на съдебния следователъ, а не тукъ.

Д-ръ Н. Милановъ (д. сг): Народното събрание ще реши въпроса.

И. Ангеловъ (н. л): Народното събрание ще реши въпроса, когато има даннитѣ предъ себе си, а когато ги нѣма, нѣма какво да решава. Вие искате една съдебна анкета, която по силата на закона имате право да я направите.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Пакъ трѣбва решение на Народното събрание.

И. Ангеловъ (н. л): Г. г. народни представители! Въ всеки случай азъ обръщамъ вниманието на народното представителство върху важния въпросъ — турянето знаци на бюлетинитѣ. Този въпросъ, г-да, е много опасенъ, недейте да разсѣждавате така леко, защото както сме попадали въ миналото, можемъ да попаднемъ и въ бъдещето въ положение, когато отидатъ всички пликосе при околийския началникъ, да бъдатъ отваряни, да се турятъ по единъ знакъ на нѣкои бюлетини и впоследствие тѣзи бюлетини като отидатъ въ околийското бюро, да се сътетъ отъ него за недействителни.

Министъръ Ц. Бобошевски: Има печатъ на плика отъ общината.

И. Ангеловъ (н. л): Има печатъ, но председателятъ на тричленнитѣ комисии го носятъ въ пояситѣ си, и като дойдатъ пликосетѣ въ околийския центъръ, ще ги отварятъ и следъ това пакъ ще имъ удавятъ печатъ. Така че не може да се смѣта печата на председателя на тричленната комисия, че е достатъчна гаранция.

А. Сталийски (д. сг): 30 години го правятъ — знаятъ си го.

И. Ангеловъ (н. л): Никога не съмъ го правилъ, защото винаги съмъ билъ опозиция въ тази Камара. И никога не съмъ управлявалъ. Тѣй че въ това отношение, най-малко мене можете да ме упрекнете.

А. Сталийски (д. сг): Обадихте ли се поне единъ пътъ, когато бѣхте въ опозиция на г. Стамболийски?

И. Ангеловъ (н. л): Когато се разглеждаше измѣнението на избирателния законъ, азъ съмъ говорилъ и вие можете да четете това, което азъ съмъ говорилъ. Азъ искамъ да ви кажа, че когато е имало да се води една борба, политическа или партизанска, винаги съмъ се проявявалъ и изказвалъ мнение, както подобава на едни хора, които се намиратъ въ тази сръда, въ Народното събрание.

Ето защо, г. г. народни представители, азъ смѣтамъ, че много е опасно да вършимъ такива своеволия, които могатъ да ни докаратъ нѣкой денъ до едно много опасно положение — околийскитѣ началникъ да бѣде истинския избирателъ, а не народътъ. Затова азъ смѣтамъ, че ако въ дневницитѣ на мѣстнитѣ бора нѣма отбелезано, че има известни бюлетини, които сж зачеркнати, или пъкъ че има известни бюлетини, на които сж турени знаци, народното представителство не трѣбва да обръща внимание, ако отпосле се окажатъ белезани бюлетини. Само когато въ протокола на една изборна секция е констатирано, че известни бюлетини сж отбелезани съ такъвъ и такъвъ знакъ, и ако бурото ги е приело за действителни, тогава може да става споръ дали сж тѣ действителни или не. Но еднажъ изборното бюро се е произнесло съ единъ прото-

колъ, въ който казва: въ туй село едни коя партия има 120 бюлетини, едни коя партия — 60 бюлетини, недействителни има толкова; изборътъ е свѣршенъ, протоколътъ е пратенъ на околийския началникъ заедно съ бюлетинитѣ, и ако следъ това, когато протоколитѣ отидатъ отъ околийския началникъ до председателя на централното изборно бюро, се види, че има нѣкакви знаци по бюлетинитѣ, народното представителство не трѣбва да обръща внимание на това. Особено денешния Парламентъ съ този манталитетъ, който той има, въ никои случай не трѣбва да обръне внимание на това. Това е една опасна игра, чрезъ която, както ви казахъ, можемъ да направимъ, щото истински избирателъ да не бѣде народътъ, а да бѣде околийскиятъ началникъ и неговата камарила.

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Отъ предложението за една анкета, за да се констатира едно престѣпление, било отъ едната или отъ другата страна, щѣло да стане едно землетресение въ Народното събрание!

Председателстващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представител г. Владимиръ Поповъ.

В. Поповъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Г. Симеоновъ се оплака отъ монотонностъ, когато докладва избора. Г. Тарапмановъ и г. Ангеловъ вложиха доста страсть, за да се измѣни настроението, съ което ще се произнесе народното представителство по единъ важенъ въпросъ тукъ. Азъ ще моля за спокойствие.

Констатиранъ сж въ въпросния изборъ нѣкои съществени нарушения, г. г. народнитѣ представители — насилие отъ опозицията и белезани на бюлетини. За насилието нѣма да говоря, защото и отъ думитѣ на г. Симеонова изглежда, че то не представлява нѣщо сериозно, като мотивъ за конфетация. Въпросътъ е тукъ за 1.141 белезани бюлетини, намѣрени отъ централното бюро. Вѣрна е констатацията, че въ протоколитѣ на секционнитѣ бора не е споменато за нѣкакви белезани бюлетини. Централното бюро обаче констатира, че 1.141 бюлетини — толкова, колкото сж нужни да бѣде касиранъ избора — сж белезани.

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Не, повече сж.

В. Поповъ (з): Г. г. народни представители! Азъ не искамъ да обвинявамъ нито едната, нито другата страна. Заралъ мене е важно че никжде въ еталитѣ на цѣлото производство на избора не е констатирано такова престѣпление, следователно, то ще трѣбва да се открие. Ако това престѣпление е направено отъ тѣзи, които сега губятъ мандата, ще трѣбва да се иска анкета; ще трѣбва да се иска анкета, и тогава, когато това престѣпление е направено отъ тия, които печелятъ мандата. И въ единия и въ другия случай, има ли направено престѣпление, анкета ще трѣбва да се направи. Ние не трѣбва да бѣгаме отъ анкета.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): То се знае.

В. Поповъ (з): Интересно е заралъ насъ каква анкета да се направи — парламентарна или съдебна. Г. Симеоновъ желае да се направи парламентарна анкета. Споредъ мене това гледище е неправилно, защото парламентарна анкета се рекомандува отъ правилника за вътрешния редъ, когато съдебната анкета се препоръчва не, се заповѣлва отъ избирателния законъ. Понеже правилникътъ прелъществува по редакция закона, мене ми се струва, че законътъ изключва правилника и въ тоя случай ще трѣбва да се слуша само закона, . . .

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Това е вѣрно.

В. Поповъ (з): . . . а законътъ казва съдебна анкета.

В. Молловъ (д. сг): Особенъ законъ е правилникътъ.

В. Поповъ (з): Г. г. народни представители! Мене ме интересува другъ единъ въпросъ, като младъ общественикъ: защо ние правимъ партизанство по този въпросъ? Въ кулоаритѣ г. г. комуниститѣ поддържаха парламентарна анкета заралъ туй, защото знаеха, че комисията иска съдебна анкета, а сега искатъ съдебна анкета, защото единъ отъ членовѣтъ на комисията по повѣрка на изборитѣ иска парламентарна анкета. Нека да кажатъ г. г. комуниститѣ, кога тѣ мислятъ честно, въ кулоаритѣ ли, или тукъ, въ Народното събрание?

Отъ сговориститѣ: Тѣ винаги тѣй правятъ.

В. Поповъ (з): Азъ принадлежа къмъ Българския земеделски народенъ съюзъ и желая да мисля честно. Нека тѣ да не ни занимаватъ и да употребяватъ времето на народното представителство съ желание само да опозиционерствуватъ, а да говорятъ самата истина. Понеже представителътъ на нашата група се е билъ солидаризиралъ съ исканията на редъ други членове отъ комисията за сѣдебна анкета, азъ желая това мнение да се възприеме и отъ народното представителство и да се назначи такава.

Н. Тарашмановъ (к): Въ комисията азъ искахъ сѣдебна анкета.

В. Поповъ (з): Единъ пътъ искате едно, а другъ пътъ — друго.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Бошняковъ.

Д. Бошняковъ (д. ст): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въпросътъ се доста уясни. Азъ взехъ думата само да обърна вниманието на почитаемото Народно събрание върху едно обстоятелство, за което тукъ не се говори; то е релевираното въ конгестацията обвинение противъ комуниститѣ, че тѣ сж си служили съ тероръ и съ давление върху избирателитѣ, за да могатъ да получатъ гласоветѣ, които въ действителностъ сж получили. Въ конгестацията се споменава, че два-три дни преди да се извърши изборътъ, е била запалена фабриката на Беровъ и е изгорѣла; въ конгестацията се говори, че нѣколко дни преди изборитѣ се опитали да запалятъ и други фабрики и по такъвъ начинъ се е смѣтало отъ страна на комуниститѣ — това е поне обвинението по конгестацията — да се въве единъ смутъ въ душитѣ на избирателитѣ, да се запалшатъ тѣ, да се въве единъ мораленъ тероръ въ тѣхъ и подъ гнета на този тероръ, подъ давлениемъ на този смутъ тѣ да могатъ да бждатъ изнудени въ деня на избора да дадатъ гласа си за комуниститѣ, които сж ги заплашвали, че ще преследватъ, че ще убиватъ хора, че ще палатъ фабрики, че ще вършатъ престѣпления спрѣмо всички тѣзи, които биха отишли и биха гласували противъ тѣхъ. Този фактъ, г-да, самъ по себе си, така както той се релевира въ конгестацията, се оправдава и отъ фактическа страна. На насъ е известно, че нѣколко дни преди избора действително фабриката на Беровъ е била изгорена. Какъ така да се случи, щото фабриката на Беровъ нѣколко дни преди изборитѣ да изгори? Сжщо така, г-да, както случайно стана и запалването муниципалнитѣ складове въ гр. Враца презъ време на комунистическитѣ бунтове. Както виждате, това сж такива съпадения, които не могатъ да не ни заинтересуватъ и да не ни наведатъ на мисълта, че въ всѣки случай, макаръ и това още да не е установено тукъ, предъ насъ, все трѣбва да има нѣщо, и че Парламентътъ заслужава да се занимае съ това обвинение, което е релевирано въ конгестацията. И даже ако приемемъ това, което комуниститѣ говорятъ — че безезанитѣ бюлетини сж набелезани отъ представителитѣ на властѣта, за насъ анкетата пакъ се налага, за да провѣримъ и това обвинение.

Въ сжщата конгестация има друго едно обвинение, което се подчертава. Говори се за една шайка въ едно село отъ въоръжени съ бомби хора, които сж искали да насилствено да изкаратъ отъ изборното мѣсто застъпника на правителствената листа. И това обстоятелство ще трѣбва да провѣримъ. И тогава, когато се провѣри всичко това, ако може да се установи, че действително всичко това, което се говори въ конгестацията, е право, ако у анкетиторитѣ, които ще отидатъ да правятъ тази анкета, се създаде убеждението — макаръ че не може да се опредѣли, кой точно е извършилъ тѣзи престѣпления — че всичко това е дѣло на комуниститѣ, които по този начинъ сж искали да тормозятъ, да влияятъ върху съвестѣта на избирателитѣ, само затова ще трѣбва да се касира изборътъ, споредъ менъ, даже ако се установи, че безезанитѣ бюлетини сж били набелезани не отъ тѣзи, които сж давали бюлетинитѣ на избирателитѣ, а сж били безезани отъ представители на властѣта или отъ хора, които сж искали много да услужатъ на тази властъ. Та, казвамъ, за мене много по-важни сж тѣзи обвинения, които се слагатъ противъ г. г. комуниститѣ, и за тѣхъ главно ние ще трѣбва да приемемъ анкета.

Но какъва анкета, г-да, ще трѣбва да се приеме — този е въпросътъ, който ще трѣбва сега да разрешимъ. Ако

погледнемъ буквата на избирателния законъ въ последнитѣ му измѣнения, ще трѣбва да приемемъ сѣдебна анкета, обаче има ли смисълъ за сѣдебна анкета, особено въ настоящия случай? Сѣдебна анкета се прави тогава, когато има конкретни обвинения, конкретни престѣпления, които следователътъ и прокурорътъ ще трѣбва да провѣрятъ и, като ги провѣрятъ, да дадатъ по-нататкъ ходъ на следственитѣ дѣла. Въ настоящия случай подобно нѣщо нѣма; въ настоящия случай ние имаме само едни общи такива обвинения, за които още не се знае, дали действително тѣ ще бждатъ установени впоследствие като престѣпления и, следователно, дали впоследствие ще трѣбва да се намѣси сѣдебната властъ. Азъ смѣтамъ, че въ настоящия случай ще трѣбва да се направи едно малко по-широко тълкуване на избирателния законъ, да се сметне, че избирателниятъ законъ праща на прокуроритѣ да вършатъ анкети тогава, когато има точно опредѣлени вече престѣпления, съ които прокуроритѣ и следователитѣ ще трѣбва да се занимаватъ. Обаче, когато въпросътъ се касае до случаи като нашия, когато имаме да провѣримъ известни общи обвинения, тогава ние се произведемъ парламентарна анкета и ако при произвеждането на тази анкета отъ парламентарната комисия, която ние ще изпратимъ, се установи извършването на известни престѣпления, преписка впоследствие ще се прати на г. г. прокуроритѣ и следователитѣ и тѣ по-нататкъ ще си вършатъ работата. Та поддържамъ мнението на председателя на комисията г. Симеоновъ, че ние на първо време ще трѣбва да направимъ непременно една парламентарна анкета, особено шо се касае до провѣрката на тѣзи факти, на тѣзи обвинения, за които азъ ги казахъ — че комуниститѣ сж искали да влияятъ върху избирателитѣ чрезъ пожари и чрезъ заплашвания. Ние ще трѣбва да изпратимъ нѣколко души наши анкетори, които, даже да не могатъ да откриятъ кой е запалилъ Беровата фабрика, ако следъ като разпитатъ и провѣрятъ всичко, което ще иматъ предъ себе си, у тѣхъ се създаде убеждението, че всичко това е дѣло на комуниститѣ, главно за да се влияе на избирателитѣ, ние ще трѣбва да касираме избора. Затова азъ ви моля и настоявамъ да приемете предложението на г. Симеоновъ, защото друга анкета — сѣдебна — не може да има мѣстото си въ настоящия случай.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Значи, споредъ Васъ, най-хубаво е анкетиторитѣ да бждатъ предубедени, даже да нѣма престѣпление.

Д. Бошняковъ (д. ст): Не могатъ да бждатъ предубедени; не е въпросъ за предубеждение.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Ако г. Беровъ казва, че това, което говоримъ, не е вѣрно, какъ смѣешъ да твърдишъ подобно нѣщо отъ трибуната на Народното събрание? Това е скандалъ да твърдишъ, че Беровата фабрика е запалена отъ комуниститѣ. Не Ви е срамъ!

Д. Бошняковъ (д. ст): Г. Сакаровъ! Азъ подобно нѣщо никога не съмъ твърдилъ. Това сж само Ваши думи и голословни обвинения. Азъ ви казвамъ, че въ конгестацията има такива обвинения . . .

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Четете вестника на Вашата партия?

Д. Бошняковъ (д. ст): . . . и не само по отношение на Беровата фабрика, за която Вие правите диверсия, а и по отношение на други опити за престѣпления.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Вие нѣмате право да злоупотребявате съ тази трибуна, понеже се явявате абсолютно недостоенъ за нея.

Д. Бошняковъ (д. ст): Азъ искамъ да се провѣри, дали действително комуниститѣ, както действуха въ Враца, когато запалиха муниципалнитѣ складове, не сж действували по сжщия начинъ и въ Габрово.

И. Хрелопановъ (д. ст): Въ Габрово комуниститѣ запалиха фабриката на Беровъ заедно съ земеделцитѣ. Земеделскиятъ синдикатъ, който притежава тази фабрика, искаше да прикрие кражбитѣ на Станко Панайотовъ и затуй изгори фабриката.

Председателстващ Н. Найденов: Има думата народният представител г. Владимиръ Молловъ.

Нъкой отъ сговориститъ: Злодеянията на Комунистическата партия сж толкова много, че не могат да се изброятъ. 100 милиона лева държавни пари отидоха тамъ. (Шумъ)

Председателстващ Н. Найденов: Моля тишина, г-да!

В. Молловъ (д. сг): Г. г. народни представители! Не вземамъ думата, за да обсъдя конкретнитъ случаи, които сж посочени въ констатациитъ по габровския изборъ. Искамъ да изложя мнението си по въпроса, каква трѣбва да бжде анкетата, която се предлага отъ страна на комисията и нѣкои отъ говорившитъ народни представители. Фактитъ, които се посочватъ въ констатацията, засѣгатъ отъ една страна начина, по който сж извършени изборитъ и на второ мѣсто, какъ, где, по какъвъ начинъ и отъ кого сж поставени знакове на известно число бюлетини. И въ единия, и въ другия случай отъ констатациитъ не се изтъкватъ конкретни обвинения противъ лица. Изтъкватъ се факти, които иматъ по-общо значение, отъ които би могло да се извади заключение отъ една страна, че е имало въобще въздействие презъ време на изборитъ и на второ мѣсто, че известно число бюлетини трѣбва да се признаватъ като недействителни. Въ такъвъ случай има ли смисълъ съдебната анкета, и, следователно, може ли ние да настояваме на правилата, посочени въ чл. 124 отъ избирателния законъ? Азъ считамъ, че чл. 124 отъ избирателния законъ има едно точно определено конкретно съдържание, че той не се намира въ противоречие съ чл. 33 отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание. Тѣзи две постановления се допълватъ и засѣгатъ различни случаи. Избирателниятъ законъ визира онѣзи случаи, въ които има конкретни обвинения било за единъ фактъ, който се счита като престъпение, било че се посочватъ известни лица като автори на този фактъ. Необходимо е тогава съдебната властъ да произведе належащото издирване и по-нататъкъ да направи погрѣбното за преследването и наказанието на виновнитъ. Ако такива не бждатъ открити, изследванията, които прави съдебната властъ, ще послужатъ на другитъ органи при провѣрката правилността на избора. Това може да стане не само по решение на Народното събрание, това може да стане направо още въ времето, когато се провѣрватъ изборитъ въ мѣстнитъ бюра. Зависи следователно отъ констататора, който може да се адресира и до прокурора — така постановява избирателниятъ законъ — който е длъженъ въ такъвъ случай да произведе едно разследване, но който има право, следъ като види, че констатацията не съдържа никакви конкретни факти, да се ограничи съ общи заключения, че констатацията не дава възможностъ за по-нататъшно издирване.

Нѣкои поддържатъ, че този чл. 124 изключва правилника на Народното събрание и че когато има констатация, по която се изисква или се намира за добре да се извърши една анкета, анкетата трѣбва да бжде съдебна. Не, това нѣма да бжде едно правилно заключение. Избирателниятъ законъ не отмѣнява и не може да отмѣни правилника на Народното събрание. Това да се поддържа е една капитална погрѣшка. Правилникътъ на Народното събрание не е обикновенъ законъ; той е вътрешниятъ законъ на законодателното тѣло и обикновенъ законъ не може да го отмѣнява. Правилникътъ на Народното събрание се приема по силата на нашата конституция; той е, както ви казахъ, вътрешниятъ законъ на самото Събрание, и, следователно, избирателниятъ законъ въ нищо не може да го отмѣни. Той не би могълъ да го отмѣни дори и по това съображение, което се изказа тукъ, че избирателниятъ законъ билъ по новъ. Този чл. 124 е много по-рано редактиранъ отколкото правилника за вътрешния редъ на Народното събрание. Избирателниятъ законъ е отъ 1923 г., но въ сжщностъ е отъ 30 априлъ 1897 г. и следователно въ това отношение нѣма защо да се препираме. Какво казва правилникътъ за вътрешния редъ? Въ чл. 33 той постановява, че Народното събрание може да назначава анкети, но че въ тѣзи анкети безъ друго трѣбва да влиза представител на онази парламентарна група, избора на нѣкои представители на която се анкетира. Следователно, въ този случай самата парламентарна група, която е най-вече заинтересована, ще има възможностъ да контролира доколко другитъ членове на комисията въ това отношение изпълняватъ или не изпълняватъ своя депутатски дългъ, защото тѣ се явяватъ въ този случай като мандатори на едно Народно

събрание и ще трѣбва да действуватъ най-обективно и най-справедливо. Чл. 33, следователно, дава възможностъ за установяване на анкети и тази възможностъ самиятъ избирателенъ законъ никога не е изключвалъ — не може и да бжде другоаче. Чл. 125 казва, че Народното събрание е единствения съдия по правилността и редовността на изборитъ и единствения съдия винаги може да се освѣтлява по начинъ, по който намира за добре, а следователно и чрезъ една парламентарна анкета. Значи не може по никой начинъ да се твърди, че шомъ е направено предложение за съдебна анкета, това предложение безъ друго трѣбва да бжде прието. Съдебната анкета има значение тогава, когато има конкретни обвинения; когато нѣма конкретни обвинения, Народното събрание суверенно разрешава въпроса, каква анкета има да установи. Шомъ то е убедено, че съдебната анкета е безцелна или че тя по ограничеността на своето разследване нѣма да даде резултати, ще избере парламентарна анкета, която има възможностъ да обиколи цѣлата околия, има възможностъ за изучаване и за разбиране на условията, при които е станалъ изборътъ, много повече стволкото единъ съдебенъ следовател или отколкото нѣкой другъ съдебенъ органъ, който би билъ натоваренъ съ подобно разследване. Въ дадения случай по фактитъ, които се посочватъ, ясно е, че съдебната анкета нѣма да даде никакви резултати. Единствената възможна анкета е парламентарната, и предложението, което се направи отъ председателя на провѣрителната комисия, е предложението, което трѣбва да бжде възприето. Съдебната анкета би могла да бжде искана по-рано; сега, когато изборътъ е въ Народното събрание и когато се обсъжда въ своята цѣлостъ, когато се посочватъ известни обстоятелства, които по съдебенъ редъ не биха могли да бждатъ открити, ясно е, че парламентарната анкета е единствената възможностъ за провѣрка на този изборъ.

Председателстващ Н. Найденов: Има думата народният представител г. Венелинъ Ганевъ.

В. Ганевъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Вземамъ думата по въпроса за избора въ Габровската избирателна колегия. Предложението на комисията бѣше изслушано отъ васъ. Тя застава на становището, да се произведе една съдебна анкета по станалия изборъ. Докладчикътъ на комисията предлага да се произведе една парламентарна анкета. Г. г. народни представители! По всичко изглежда, че вниманието на Народното събрание, по тѣй повдигнатия въпросъ ще се спре главно върху това, дали анкетата, която трѣбва да се направи по този изборъ, трѣбва да бжде съдебна или тя трѣбва да бжде парламентарна.

Позволете ми, г. г. народни представители, да кажа нѣколко думи, въобще, по впечатлението, което направи на менъ, като народенъ избраникъ, изборътъ, станалъ въ Габрово. Достоинството на единъ Парламентъ, достойнството особено на едно мнозинство въ Парламента се проявява най-добре не тогава, когато се желае да се каиратъ или даже да се анкетиратъ избори, спечелени отъ опозицията, но тогава, когато на една констатация, направена следъ изборитъ, нѣколко дена само следъ изборитъ, когато, може-би, изборнитъ страсти не сж били още заглъхнали, не се даде по-голямо значение отъ онава, което съдържанието на констатацията би имало. Г. г. народни представители! Обърнахте ли вие внимание, какво собствено съдържа тази констатация? На менъ лично ми направи голѣмо впечатление единъ фактъ, който споредъ менъ ще има голѣмо значение тогава, когато дойде редъ да се реши въпросътъ, какъ трѣбва да се постѣпи съ този изборъ.

Вие си спомнете отъ доклада, г. г. народни представители, че всички протоколи на избирателнитъ бюра не констатиратъ никакви особени нарушения, извършени по избора; всички протоколи на избирателнитъ бюра не констатиратъ никакви особени знаци, поставени на бюлетинитъ. Тѣзи констатации прави само околийското централно избирателно бюро. Г. г. народни представители! Самъ по себе си този фактъ говори много. Околийското централно избирателно бюро, споредъ мене и споредъ чл. 119 на избирателния законъ, извършва всичкитъ свои работи не като провѣрва отдѣлнитъ бюлетини, дадени въ избирателнитъ секции, но като прави едно заключение единствено и изключително въз основа на протоколитъ на отдѣлнитъ избирателни бюра, а въ тѣзи протколи вие не констатирате абсолютно никакво указание, че сж били

подадени нѣкакви недействителни бюлетини. Ако предъ насъ, Народното събрание, действително се установи фактътъ, че тѣзи знаци сж били поставени, следъ като бюлетинитѣ сж били дадени, питамъ ви азъ, каква смисълъ има за насъ анкетата?

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): „Ако“!

В. Ганевъ (д. сг): Само тази анкета има за насъ значение, отъ която ще зависи одобрението или неутвърдението на избора. Азъ не говоря за възможнитѣ престъпления, които могатъ да станатъ по поводъ на тѣзи поставени знаци — това е вторъ, отдѣленъ въпросъ. Но азъ ви питамъ: ако предъ насъ се разкрие това обстоятелство, че знацитѣ сж поставени следъ като бюлетинитѣ сж били подадени, следъ избора, ще има ли това нѣкакво значение за утвърдението или неутвърдението на избора?

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Но ако се открие. Вѣрвате ли, че това е станало следъ избора?

В. Ганевъ (д. сг): Азъ питамъ: ако тѣзи бюлетини сж били отбележани при подаването, може ли този фактъ да не се отбележи въ протокола на изборното бюро?

В. Молловъ (д. сг): Зависи отъ бюрото.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Въ селата всичко може да стане; да нѣма и тъмна стаячка — и това може да стане.

В. Ганевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Моята идея е следната: Ако ние, като народни избраници, възприемемъ тази констелация, която е дадена, и кажемъ, че тѣзи бюлетини сж били отбележани още преди да сж били подадени отъ избирателитѣ и че тѣзи обстоятелства не сж били вписани въ протокола, тогава ние не правимъ нищо друго, освенъ да обвиняваме членоветѣ на изборното бюро, че не сж съставили протокола правилно и редовно и че тѣ самитѣ сж извършили престъпление.

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Не сж ги досѣгледали.

В. Ганевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Да отидемъ по-нататкъ. Да приемемъ, че тѣзи бюлетини сж били действително отбележани преди още да се е гласувало съ тѣхъ, и поради това да се сметнатъ за недействителни. Комисията не ни докладва правилно ли сж изпечелени бюлетинитѣ и съ това измѣня ли се окончателнитѣ резултатитѣ на избора.

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Да. Тогава комуниститѣ и дружбашитѣ оставатъ безъ мандатъ, защото двата мандата се взематъ отъ Сговора, Ако искате да знаете това е резултатъ много печаленъ.

Д-ръ Н. Сахаровъ (к): И тамъ е целта на Симеонова!

В. Ганевъ (д. сг): Азъ бихъ желалъ по този въпросъ Народното събрание да се проникне отъ по-високи идеи, отъ по-високи съображения. Единъ нашъ старъ държавникъ, който не е вече между живитѣ, беше направилъ една декларация, която е добре сега да бжде следвана отъ нашето поколение и отъ нашия Парламентъ. Този нашъ старъ държавникъ бѣше заявилъ следното — че той, като правителство, никога не би желалъ или допусналъ да бжде касиранъ единъ изборъ, спечеленъ отъ опозицията, само заради това, че опозицията е искала да тероризира избирателитѣ. Въ тази декларация на този нашъ старъ държавникъ има голѣма политическа мъдростъ. Г. г. народни представители! Опозицията е оная, която трѣбва да се оплаква отъ насилія и тѣзи насилія могатъ да излизатъ само отъ редоветѣ на правителството. Никога ние не можете да убедите никого, че една опозиция може да тероризира дотамъ избирателитѣ, че съ тероръ и съ отбележани бюлетини да спечели избори.

Докладчикъ И. Симеоновъ (д. сг): Не остава освенъ да се направи предложение да се утвърдятъ безъ разглеждане всички избори на опозиционнитѣ депутати.

В. Ганевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Има и друга една опасностъ отъ процедурата, която ние тукъ искаме да усвоимъ. Ако ние възприемемъ тезата, че за

едни знаци, които се откриватъ въ бюлетинитѣ следъ като изборътъ е свършенъ, трѣбва да се прави анкета, азъ питамъ почитаеми тѣ народни представители, какво ще бжде положението на всѣки единъ опозиционенъ представителъ у насъ, какво ще бжде положението на опозиционнитѣ представители, особено тогава, когато начело на управлението стоятъ хора, които малко зачитатъ закона, малко зачитатъ волята на народнитѣ избраници? Та ние тогава почитаеми народни представители, съ една малко по-безсвестна администрация бихте могли да провалите всички опозиционни народни представители. Азъ не желая настолщата Камара да създаде такъвъ единъ опасенъ precedentъ.

Г. г. народни представители! Тѣзи нѣколко думи казахъ, само за да изтъкна впечатлението, което ми направи докладътъ на комисията по провѣрка на изборитѣ. Ако остане лично на мене, азъ бихъ гласувалъ за утвърждаване чисто и просто на изборитѣ, станали въ Габровската околия. Азъ смѣтамъ, че всички тѣзи факти, които сж изтъкнати въ констелацията, не сж отъ такова значение да опорочатъ единъ станалъ изборъ, особено когато този изборъ е спечеленъ отъ опозицията.

Но ако не се приеме това гледище и се пристѣпи да се усвои гледището за извършването на една анкета, каква трѣбва да бжде анкетата? Този е главниятъ въпросъ, върху който азъ искахъ да спра вашето внимание. Г. докладчикътъ, подкрепенъ и отъ уважаемия колега и народенъ представителъ г. Молловъ, настоява тази анкета да бжде парламентарна. Почитаеми г. г. народни представители! Азъ стоя на обратното становище, азъ смѣтамъ, че целесъобразно, па и правилно и съобразно е и съ закона да се пристѣпи само къмъ произвеждането на една съдебна анкета, въ случай че анкетата се усвои по принципъ.

Г. г. народни представители! Справедливо забележа старозагорскиятъ народенъ представителъ г. Иванъ Ангеловъ, че въпросътъ за провѣрка на изборитѣ е единъ въпросъ въ голѣма степенъ съдебенъ въпросъ. Желателно е, когато се разглежда този въпросъ, да не се влагатъ при неговото разрешаване обикновенитѣ политически страсти, да не се внасятъ ония партийни борби, които иматъ целъ и значение до деня на избора, до свикването на Народното събрание. Когато Народното събрание извършва този важенъ актъ, когато Народното събрание провѣрва, утвърждава изборитѣ, съ други думи, конституира собствения си съставъ, трѣбва да се отдѣли отъ партизански страсти, да погледне на въпроса отъ висотата на закона и да поиска съ пълна обективностъ, съ пълно безпристрастие да се даде възможностъ на всѣки единъ, който е спечелилъ народното повѣрие, да бжде въ срѣдата на Народното събрание. И заради това именно въ много страни провѣрката на изборитѣ изцѣло е взета отъ Народното събрание и е отдадена на съдебнитѣ власти. Има партийни течения у насъ даже, които смѣтатъ, че е по-целесъобразно, по-спасително за нашия политически животъ да се въведе тази система и у насъ, въ България, да се изведе провѣрката на изборитѣ отъ Народното събрание и да се отдаде на независимата съдебна властъ. Парламентарнитѣ анкети! Та ние знаете, г. г. народни представители, отъ нашето минало, до какви плачевни резултати е достигала една парламентарна анкетна комисия, когато е въпросъ да се провѣрять избори, особено онѣзи избори, които сж спечелени отъ опозицията. Въ повечето случаи тѣзи анкети не сж постигали до единъ обективенъ, безпристрастенъ и справедливъ резултатъ; въ повечето случаи тѣ не сж изтъквали истината, а сж затмѣнявали истината. Азъ не бихъ желалъ — даже да имаме правото да пристѣпимъ къмъ парламентарна анкета — въ настоящия случай, въ парливия случай, за габровския изборъ, да прибѣгнемъ къмъ една парламентарна анкета. Съ една парламентарна анкета споредъ мене, ние никога нѣма да увѣримъ общественото, никога нѣма да увѣримъ общественото мнение, никога нѣма да внесемъ спокойствие между заинтересованитѣ страни, че сме достигнали по единъ правиленъ начинъ до едно най-справедливо разрешение на въпроса.

Но, почитаеми г. г. народни представители, споредъ мене, ние нѣмаме право при провѣрката на изборитѣ да прибѣгнемъ до парламентарна анкета. Ние нѣмаме право заради туй, защото избирателнитѣ законъ, споредъ мене, изрично и категорично е разрешилъ тоя въпросъ. Избирателнитѣ законъ, последниятъ, не е направилъ пълна и окончателна стѣпка, за да даде въобще провѣрката на из-

боритѣ въ рѣшетѣ на съдебната власт, но избирателниятъ законъ е направилъ първата стѣпка въ това направление, той постановява, што анкетитѣ по спорнитѣ избори да бъдатъ извършвани само отъ съдебната власт. Кои сж съображенията, по които азъ мисля, че Народното събрание не може вече да анкетира спорнитѣ избори, освенъ чрезъ съдебна анкета? Това е най-напредъ текста на закона. Чл. 124, който се цитира вече, въ третата си алинея е изриченъ, споредъ мене, въ това отношение. Чл. 124 говори, че когато Народното събрание реши да анкетира нѣкой оспорванъ изборъ, изпраща цѣлото дѣло до надлежния прокуроръ, надлежниятъ прокуроръ изпраща дѣлото на единъ следователъ, за да извърши формално следствие — г. г. народни представители, азъ обръщамъ вниманието ви върху тѣзи думи: „формално следствие“ — и следъ това прокурорътъ изпраща отново пакъ всичкитѣ книжа въ Народното събрание, което се произнася окончателно. Защо законътъ говори за формално следствие? Очевидно е, че законътъ желае въ този случай да не се прави едно пълно и подробно следствие съобразно напйтѣ обикновени закони, съобразно съ закона за углавното сждопроизводство. Въ нашия наказателенъ законъ, па и въобще въ правото, нѣма едно истинско, формално, така наречено, следствие. Ако избирателниятъ законъ тукъ употребява думитѣ „формално следствие“, то има само тази задача: да разграничи следствието, което се прави въ тоя случай, по чл. 124 отъ избирателния законъ, отъ обикновенитѣ следствия. Избирателниятъ законъ не иска да произвежда едно пълно, окончателно следствие, по реда на закона за углавното сждопроизводство; той не иска да открива престѣпници и да налага съответнитѣ наказания, както това става по обикновения законъ, но той иска само едно нѣщо: чрезъ съдебната власт да провери истинността на всички ония изложени факти и обстоятелства, които сж изложени въ констестацията по отношение на единъ оспоренъ изборъ, и които факти и обстоятелства могатъ да повлияятъ въ една или друга смисълъ за утвърждаване или неутвърждаване на избора. Отъ това само се интересува съдебната анкета и само това има тя предъ видъ. И зарадъ туй, когато анкетата, когато следствието се върши отъ съдебния следователъ и прокурора, дѣлото се изпраща не по реда, който е указанъ въ закона за углавното сждопроизводство, а цѣлата преписка се изпраща въ Народното събрание и Народното събрание ще види отново дали фактитѣ, изтъкнати въ констестацията, сж установени и какво значение иматъ тѣзи факти за утвърждаване или неутвърждаване на избора. Шомъ е туй, почитаеми г. г. народни представители, азъ мисля, че да искаме ние произвеждането на съдебна анкета само въ ония случаи, когато въ констестацията или по избора се окажатъ конкретни престѣпления, извършени отъ определени лица, това значи да не изгълнимъ наредбитѣ на закона, третата алинея на чл. 124 отъ избирателния законъ. Та, почитаеми народни представители, когато се укаже на престѣпници, на лица, извършили престѣпления въ време на изборитѣ, тогава нѣма защо да се прави тази съдебна анкета, която визира избирателниятъ законъ; тогава ще се обрнемъ къмъ прокурора да направи едно следствие, на общо основание да открие престѣпницитѣ и да даде по-нататкъ ходъ на това следствие, съгласно пакъ закона за углавното сждопроизводство; тогава нѣма защо цѣлата преписка отново да се изпраща въ Народното събрание и да се произнася то за избора, а прокурорътъ направо ще внесе следствието въ надлежното сждилище за наказание на престѣпницитѣ. Очевидно е, че законътъ има предъ видъ произвеждане на съдебна анкета не само въ случай, когато престѣпницитѣ сж открити, но има предъ видъ въобще да се извърши анкета по поводъ на изборитѣ. Това е гледището на закона. Това не е само едно формално гледище, г. г. народни представители, по това е споредъ мене гледище, което е крайно целесобразно, и не бива тази хубава реформа, въ нашия избирателенъ законъ днесъ да я осушавате, да давате едно ограничено тълкувание на закона и да усвоявате пакъ единъ път, който споредъ мене не е най-добриятъ пътъ при проверката на изборитѣ.

Почитаеми народни представители! За да смѣтамъ азъ, че анкетата, която трѣбва да се направи по поводъ на габровския изборъ, трѣбва да има чисто съдебенъ характеръ, се рѣководя и отъ друго едно съображение. Азъ мисля, че избирателниятъ законъ, който е съ по-късна дата, отколкото правилникътъ за вътрешния редъ на Народното събрание, трѣбва въобще да се има предъ видъ въ случая,

когато се говори за анкетиране на единъ споренъ изборъ. Но за да се предпочете съдебната анкета въ дадения случай, заради мене важи и друго едно съображение. Вземете предъ видъ, г. г. народни представители, правилника за вътрешния редъ. Въ този правилникъ за вътрешния редъ вие ще видите, че когато се говори за проверка на изборитѣ, се предвижда само една единствена анкета, предвижда се само парламентарна анкета, правилникътъ за вътрешния редъ не предвижда съдебна анкета. Следователно, тогава, когато Народното събрание съ едно по-късно свое изявление е смѣтнало, че съдебната анкета трѣбва да се предпочита предъ парламентарната анкета при проверката на изборитѣ, азъ смѣтамъ, че ще трѣбва да се приложи по-късната воля на избирателното дѣло. Но има, споредъ мене, още едно друго съображение, което говори въ сѣщия смисълъ. Г. г. народни представители! Не може да се постави въ колизия единъ правилникъ за вътрешния редъ съ единъ законъ, издаденъ като сѣщински, истински законъ. Правилникътъ за вътрешния редъ може да се смѣтне като единъ законъ sui generis — и действително въ парламентарната практика се смѣта като единъ законъ sui generis — но този законъ, почитаеми народни представители, има значение за уреждане само вътрешнитѣ отношения на Народното събрание, когато избирателниятъ законъ има едно по-широко приложение — той урежда не само вътрешнитѣ отношения на Народното събрание, но урежда въобще цѣлия механизъмъ, цѣлата процедура по извършване на изборитѣ, . . .

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Цѣлата изборна материя.

В. Ганевъ (д. ср): . . . цѣлата изборна материя, както справедливо забележа народниятъ представителъ г. д-ръ Сакаровъ. Когато дойде редъ, следователно, да се опредѣли, какъ трѣбва да се процедира по всички оубзи въпроси, които сж свързани съ изборитѣ, не е въобще правилникътъ за вътрешния редъ, който единственъ има думата; ще има думата окончателно избирателниятъ законъ.

Ние за наше освѣтление можемъ да си наредимъ най-после една парламентарна анкета, която ще има вътрешно значение само заради насъ. Но да се произнесемъ окончателно ние по спорното въ този изборъ, ще бъде прекалено, ще бъде крайно пресилено, ако искаме да се задоволимъ само съ онова, което се казва въ правилника за вътрешния редъ. Ние сами, почитаеми г. г. народни представители, трѣбва да дадемъ примѣръ, като зачитаме разпореденията на избирателния законъ. Този законъ предвижда една съдебна анкета. При съдебна анкета винаги ще може да се хвърли свѣтлина по единъ по-обективенъ и по-справедливъ начинъ върху единъ споръ. Ние нѣма защо да бѣгаме отъ една свѣтлина по поводъ на единъ изборъ, напротивъ, ние трѣбва да туримъ нашата амбиция, нашата гордостъ въ това, да искаме по такива чисто вътрешни спорове, които засѣгатъ коптитуирането на Народното събрание, да чуемъ една външна страна, една въпшна властъ да си каже своята думна. Анкетата, която ще се произведе отъ следствената властъ, не е нѣщо, което окончателно ще ангажира Народното събрание. Това ще бъде помощенъ органъ, който ще хвърли свѣтлина въоху спороветѣ и върху обвиненията въ констестациитѣ. Нека имаме това освѣтление, което ще се хвърли отъ единъ външенъ, незаинтересованъ, авторитетенъ органъ, какъвто е съдебната властъ. Това ни най-малко не пречи всѣки единъ отъ народнитѣ представители да си създаде свое убеждение, да хвърли оная свѣтлина, която самъ намѣри за най-добре. Ние можемъ, като Народно събрание, да искаме да назначимъ една парламентарна анкета, но преди всичко заради насъ трѣбва да бъде поставена на пръвъ планъ съдебната анкета. Тя е, която най-основателно и най-справедливо ще реши въпроса.

Ето защо азъ правя следното предложение, или по-скоро подкрепямъ предложението, направено отъ комисията. Ако ще трѣбва да се пристѣпнъ къмъ анкета, да се предпочете или да се реши произвеждането сждобиъ анкети, съгласно разпореденията на избирателния законъ. Ако следъ това народното представителство смѣта, че е желателно и самото то да има известное мнение по този изборъ, добито чрезъ свой вътрешенъ органъ, да назначи парламентарна анкетна комисия. Но въ пикой случай да не се взема решение, по силата на което спороветѣ не бждатъ освѣтлени само съ една парламентарна анкетна комисия. Могатъ да се освѣтлятъ спороветѣ само съ една съдебна анкета. Най-многого, което може да се приеме, то е,

паралелно съ тази съдебна анкета, да функционира и една парламентарна анкетна комисия. Това е почитаеми г. г. народни представители, моето мнение по въпроса.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Тодоръ Влайковъ.

Т. Влайковъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въ констестацията по този изборъ, която отпосле е представена въ Народното събрание, има две кате- гории факти, при които се смѣта, че изборътъ е опороченъ. Едната категория — това е фактътъ за белезанитъ бюле- тини. Известно число бюлетини сж констатирани отъ цен- тралното бюро, че сж били белезани, а отъ отдѣлнитѣ бюра тѣ не сж били смѣтани като белезани. И ако се взе- матъ предъ видъ тѣзи белезани бюлетини и споредъ за- кона се унищожатъ, разбира се, че резултатътъ ще се про- мѣни.

Втората категория факти, които се привелсатъ въ кон- стестацията, това сж фактитъ за заплашвания на избира- телитѣ, заплашвания чрезъ една шайка и заплашвания чрезъ закани, къмъ които, доколкото си спомнямъ, има и нѣкои факти за измамване на избиратели. Трѣба добре да се разграничатъ тѣзи две категории факти и особено е важно да спремъ по-добре вниманието си върху първата категория отъ тѣзи факти — върху факта за белезанитъ бюлетини. Азъ искамъ върху този фактъ да спра, да обърна вниманието на народното представителство; за- щото ако ние дадемъ едно или друго тълкуване на този фактъ, по поводъ на него вземемъ едно или друго реше- ние, съ това можемъ да създадемъ единъ прецедентъ въ нашата избирателна практика, който, чини ми се, не ще бѣде отъ полза за правилното извършване на нашиятъ избори.

Избирателниятъ законъ не допуска белезани бюлетини, като смѣта, че чрезъ белезанитъ бюлетини се упражнява едно или друго въздействие върху избирателитѣ . . .

Д. Кюрчевъ (п. л): Тайната се нарушава.

Т. Влайковъ (д. сг): . . . и смѣта се твърде право, че констатиратъ ли се такива белезани бюлетини, тѣ трѣба да бѣдатъ считани за недействителни и резултата отъ из- боритѣ не зависи отъ тѣхъ; тѣ не влияятъ върху резул- тата отъ изборитѣ. Това е право. Тѣзи бюлетини се конста- тиратъ, разбира се, при преброяването оше, и като се кон- статиратъ, отбелезва се това въ протокола на самото из- борно мѣсто. Отбелезани, тѣ се турятъ настрана и по-на- татъкъ разпредѣлението на мандатитѣ става споредъ чи- слото на действителнитѣ бюлетини. Това е реловното, това е въ реда на нѣщата. Може да се случн, че бюрото нѣма да обърне внимание на такива белезани бюлетини, но затова пъкъ въ бюрото присѣдствуватъ и застъпници на една или друга листа, които могатъ да направятъ свои забележки, да изкажатъ свои особени мнения върху протокола, ако съзнателно или несъзнателно бюрото, изцѣло или въ своето болшинство, е искало да зачете тези бюлетини. И когато имаме едно такова особено мнение или некаква кон- тестация, подадена на самото бюро, . . .

Д. Нейковъ (с. л): Или бележка въ протокола.

Т. Влайковъ (д. сг): . . . или бележка въ протокола, то- гавя, когато се сумиратъ резултатитѣ отъ всяка секция, само по себе си, главната комисия ще трѣбва да вземе предъ видъ това, което не е било вземено предъ видъ стъ мѣстното бюро. И, ако нѣма достатъчно данни да види, дали е така или не е било така, ще констатира най-малко и тя въ своя протоколъ, че има тукъ или тамъ такава бе- лежка, та това да се провери по-нататъкъ. По този начинъ констатирани въ първоначалния източникъ, въ изборното бюро, такива нередовни, белезани бюлетини, работата е на чисто: взематъ се предъ видъ, оставятъ се настрана и това се констатира съ нѣкакви бележки, съ нѣкакви осо- бени мнения. Ако ли това не е направено, даже отъ цен- тралното бюро, тогава тукъ ние можемъ да се спремъ върху този въпросъ, да поискаме да се провери тукъ, ко- гато имаме и самитѣ бюлетини и самото дѣло, дали дей- ствительно е имало такива бюлетини, колко сж тѣ, и да се види, дали ще повлияятъ на резултата на избора или не. Но има случаи, какъвто се оказва, че е настоящия, когато въ секционнитѣ изборни бюра не се констатира беле- зани бюлетини, а отъ централното бюро се констатира едно такова количество, по-голямо или по-малко. Тукъ

може да има две предположения: или действително е имало белезани бюлетини и секционното бюро съзна- телно или несъзнателно — съзнателно, защото е искало да ги прикрие, или несъзнателно, защото не е могло да ги види, не е обърнало внимание — не е видѣло тези беле- зани бюлетини и е оставило неотбелезано въ протокола техната наличностъ — това е едното предположение; или другото предположение, възможно е такива знаци на бю- летинитѣ да сж били турени отпосле — да не ги е имало първоначално, при преброяването на бюлетинитѣ и тѣ да сж били поставени после. Това нешо е възможно. За на- шитѣ нравн какво ли не е възможно, та и това да не е възможно?

И сега, при тия две възможности, пита се общо — не специално — какво становище би трѣбвало да възприеме Народното събрание за случантѣ, когато се констатира отъ главната комисия, че е имало едно количество беле- зани бюлетини, които не сж били констатирани никъде въ отдѣлнитѣ бюра? При досегашната практика по проверъка на нашитѣ избори не сж се явявали такива случаи и, до- колкото зная, Народното събрание не се е занимавало съ тѣхъ. Остава си презумцията, че може да е имало дей- ствительно недействителни бюлетини, сир. бюлетини, за които не се явява подозрението, че сж могли отпосле да бѣдатъ белезани, и тѣ сж се махвали, и се е опредѣлялъ резултатътъ споредъ действителнитѣ бюлетини. Сега се явява този случай, но могатъ да се явяватъ такива случаи и въ бъдаше, особено пъкъ — азъ държа да обърнатъ вни- мание на това всички — ако речемъ да дадемъ значение на констатираното отъ главната комисия, да направимъ една или друга проверъка, съ която може да се констатира едно или друго, и да приемемъ, че такива бюлетини, констатирани отъ главната комисия, по които не сж били констатирани въ специалнитѣ комисии, трѣбва да се счита- татъ за недействителни, да се повърнемъ назадъ и да из- мѣнимъ резултата отъ избора, особено когато съ унищо- жението на нѣколко бюлетини може да се измѣни той ре- зултатъ. Има случаи, когато 100 или 200 бюлетини за една листа — напр. такава, за която сж подадени 5—6 хиляди бюлетини и има артъкъ — не сж отъ значение да повлияятъ върху резултата отъ избора и въ такъвъ случай нѣма защо да се спираме. Но въ случаи като сегашния, когато 100—200—300 бюлетини могатъ да измѣнятъ резултата отъ избора, . . .

Д. Кюрчевъ (п. л): Могатъ и петъ бюлетини да го из- мѣнятъ.

Д-ръ Н. Санаровъ (к): Пакъ ще повлияятъ.

Т. Влайковъ (д. сг): Колкото и да сж, — . . . когато съ тѣхъ може да се измѣни резултатътъ на избора, ако ние допуснемъ този прецедентъ, съ това, мене ми се струва, се отварятъ вратитѣ на единъ новъ произволъ, който на- шитѣ майстори за злоупотрѣбления въ изборитѣ и за измѣ- няване по изкуственъ начинъ волята на избирателитѣ не сж се сѣтили досега да използватъ, но който въ бъдаше ще бѣде използванъ. Въ какви режими може да има, има и различни хора, и знае се каква е изобретателността на известна категория хора, които правятъ избори — че тѣ могатъ да намиратъ начини и възможности да опорочатъ изборитѣ на противницитѣ си и да добиятъ за себе си онова, което не сж могли да добиятъ направо отъ избира- телитѣ.

Прочее, азъ смѣтамъ, че ние, като се спираме сега за пръвъ пътъ въ Народното събрание на такъвъ случай, ако речемъ да направимъ по единъ или другъ начинъ нуж- ното, за да се смѣтнатъ за недействителни тия бюлетини, констатирани отъ главната комисия като белезани, безъ да сж констатирани като такива отъ бюрата и безъ да е имало нѣкаква бележка въ тѣзи протоколи или нѣкакъвъ протестъ отъ страна на избиратели или когото и да е, ако речемъ, казвамъ, ние сега да ги сметемъ за недействи- телни, не е важно въ този случай какво ще стане — че ще се промѣни резултатътъ, че ще дойдатъ, вмѣсто единъ или двама отъ опозицията, единъ или двама отъ болшин- ството, болшинството е голѣмо и нѣма съ нищо да се нахърни неговата сила, но, споредъ мене, важенъ е този прецедентъ за въ бъдаше. Това ще насочи вниманието, това ще насочи погледа на тази категория избороправачи, за които помиснахъ, да търсятъ по какъвъ начинъ би могло да се повлияе на единъ изборъ — следъ като е направено нужното да се, измѣнятъ резултатитѣ му — и ще започ- натъ широко да го използватъ. Като разсуждаваме аб-

страшно, безъ да вземаме предъ видъ настоящия случай, несъмнено е, че следъ като сж събрани книгата отъ избирателнитъ секции, додето тѣ стигнатъ до главната комисија, споредъ реда, по който става туй — чрезъ администрацията, чрезъ околийското управление — възможно е да станатъ такива набелезвания, защото туй е най-лесната работа: вземашъ единъ стражарь, който занася книгата въ нѣкой долъ или на нѣкое мѣсто, дѣто никои го не вижда, ако е нагласена тази работа, и ги распечатватъ. Не допускамъ това да го направи околийскиятъ началникъ, но е възможно. Не го допускамъ за днешното управление, но знамъ ли!

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Въобща.

Т. Влайковъ (д. сг): Казвамъ, обаче, че това околийскиятъ началникъ нѣма да го направи, но е възможно.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Защо не?

Т. Влайковъ (д. сг): Единъ стражарь или нѣкой други възможно е да отиде на едно мѣсто, распечатва бюлетинитъ, прибавя на нѣколко бюлетини, колкото е нужно, белези, събира ги, запечатва ги — ще се намѣри въ него по нѣкакъвъ начинъ и печатъ — и работата е свършена. Значи по единъ такъвъ начинъ може да се влияе въ бъдаще за измѣнение резултатитъ отъ изборитъ. Азъ не бихъ желалъ днесъ да създадемъ такъвъ прецедентъ, да вземемъ поводъ отъ този случай, да добнемъ едно решение на Народното събрание, чрезъ една или друга анкета, да се считатъ недействителни тѣзи 100 и нѣколко бюлетини, които сж констатирани отъ главната комисија като нередовни, но не и отъ мѣстнитъ комисији, и по такъвъ начинъ да се измѣни резултатитъ отъ избора, само като имамъ предъ видъ възможността чрезъ този прецедентъ да се отворятъ за въ бъдаще вратитъ за нѣбла редица такива злоупотрѣбления. При това, въ настоящия случай има и по-друго основание да не отиваме дотамъ, да допускамъ подобно нѣщо: въ самата констатация е казано като упрекъ на председателитъ на бюрата — защото може да се допусне, че сж действително неопитни, а може и да сж имали лоши намѣрения — че повечето отъ пакетитъ и книгата сж били овити съ вестници и незапечатани, както се констатира отъ протокола.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Тамъ е единъ интеллигентенъ край.

Т. Влайковъ (д. сг): Може наистина това нѣщо да е направено отъ недобрици или отъ неопитност, но може и умишлено да е направено. Въ всеки случай, когато тия бюлетини сж били овити въ вестници и не сж били запечатани, много лесно е, възможно е да се направи това нѣщо; не казвамъ, че е имало желание въ нѣкой да го направи, особено да е ималъ такова желание нѣкой отъ болшинството, отъ правителствената коалиция, но възможно е, казвамъ, да се яви изкушение въ нѣкого, когато се носятъ открити тия книжа, да се направитъ белезвания.

И сега, понеже това съхранение и пренасяне на книгата е било направено по единъ такъвъ начинъ, безъ да е имало необходимата сигурност за тѣхното запазване, независимо отъ онуй, което би се констатирало въ една или друга анкета, споредъ менъ, още повече е наложително да не се допуска мисълта, щото при тѣзи обстоятелства тия белезани бюлетини, които сж констатирани отпосле, да могатъ по какъвто и да е било начинъ да се смѣтатъ отъ насъ за недействителни и да измѣнятъ резултата: толкова повече при наличността на този голѣмъ дефектъ въ съхранението и пренасянето на тия бюлетини.

Това е за едно общо решение, което Народното събрание би трѣвало да вземе.

Но азъ мисля, че въ случая се налага да се направи нѣщо отъ Народното събрание, не за да се види дали трѣбва да се измѣни резултата отъ изборитъ поради тия 100 и толкова белезани бюлетини, които сж констатирани отпосле, а главно за да се види, дали въ настоящия, въ конкретния случай е имало нѣкакъвъ престѣпенъ замисълъ, дали е проявено нѣкакво престѣпно дѣло или това е просто една случайност, една небрежност, едно нехайство отъ страна на ония, които сж били председатели на бюрата. Ако е последното, е, ще се примиримъ съ факта, ще кажемъ, че сж били неопитни, и ще трѣбва за въ бъдаще да се обърща внимание; ако по закона ще трѣбва да понесатъ нѣкаква отговорност, не зная, ще трѣбва да понесатъ тази отговорност, защото не сж изпълнили

закона. Ако обаче се констатира, че тия книжа сж били запечатани, както се казва, въ нѣкакви си платна и отпосле се окаже, че сж били овити въ вестници и запечатани, тогава вече нѣкой е извършилъ престѣпление.

И заради туй, като имамъ предъ видъ това поставяне на въпроса, че ние не трѣбва да догонваме тукъ да намѣримъ кога е станало това белезване на бюлетинитъ, та отъ това да зависи да измѣнимъ получения резултатъ отъ изборитъ, а трѣбва да имаме за целъ да видимъ дали тукъ действително е извършено умишлено нѣкакво престѣпление или не е извършено такова, то съ тази единствена целъ, азъ смѣтамъ, че трѣбва да се направи анкета, и то се знае, че тази анкета не може да бѣде друга, освенъ съдебна анкета — съдебна анкета, отъ която нѣма запови да чакаме, че ще ни даде нѣкакви резултати, които да измѣнятъ избора, да измѣнятъ съотношението, да замѣнятъ избранитъ лица съ други, а просто да ни даде доказателства, а най-после да даде и материали на самитъ съдебни власти, че тукъ е било извършено престѣпление и престѣпницитъ да намѣрятъ своето наказание.

Това е моето схващане относително първата категория факти, които сж изтъкнати въ тази констатация.

Сега относително втората категория факти: фактитъ за насилия, заплашвания и измама.

Има едно: констатиранъ е единъ фактъ за наличността, за присѣствието на нѣкаква въоръжена съ бомби и не знамъ съ какво още шайка при изборитъ и се оказва, че тая шайка е била на една отъ партиитъ отъ опозицията, която и безъ туй не е получила болшинство, следователно, тази шайка не е могла да повлияе за резултата на изборитъ, защото онази партия, на която тя е могла да съдействува, и безъ туй е останала подъ дѣлителя. Едно е безсъмнено: фактитъ, че бюрото не е обърнало внимание на това, е единъ престѣпенъ фактъ, който трѣбва да намѣри своето заслужено наказание, ако действително съществува.

Прочее, специално този фактъ, който не засѣга листата на Земледѣлския съюзъ, която се оспорва тукъ, би трѣвало да се провѣри отъ една анкетна комисија, за да се издирятъ виновницитъ и да се накажатъ.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Именно.

Т. Влайковъ (д. сг): Следователно, щомъ има съдебна анкета за другата работа, тя ще провѣри и този фактъ, и ако има такива хора, нека си понесатъ заслуженото.

Но въпросътъ е за другата категория факти — за които се изтъква, че сж имали мѣсто — отъ страна на агитаторитъ на Земледѣлския съюзъ и на комуниститъ, които сж действували заедно. Това сж факти за заплашване на избирателитъ — тамъ се говори не за насилия, а за заплашване, че нѣли да бѣдатъ запалени въ нѣкои си села нѣкои къщи или нѣкои фабрики и редъ такива заплашвания.

Сега, азъ държа да се прави всичко възможно отъ народното представителство и отъ всички органи на властта щото отъ днесъ нататкъ и въобща за въ бъдаще да бѣдатъ невъзможни при изборитъ каквито и да сж заплашвания, каквито и да сж насилия. То се знае, че когато се говори за насилия и заплашвания, трѣбва на първо мѣсто да имаме предъ видъ заплашвания и насилия, вършени отъ властта, защото безспорно е, че властта разполага съ сила и съ възможност да повлияе на избирателитъ чрезъ едни или други материални въздействия. Това, което е било досега, което е било въ много случаи система, то е, за което най-напредъ и най-много трѣбва да се действува да бѣде премахнато, отстранено. За щастие, срещу днешната властъ въ изборитъ почти никжде не сж констатирани факти за каквито и да сж заплашвания и насилия. И ако по-нататкъ — не знамъ, не съмъ разглеждалъ книгата — никжде при докладитъ по изборитъ се констатиратъ такива факти, азъ за такива много повече и по-скоро, отколкото тукъ, когато е въпросъ за насилия отъ страна на опозицията, бихъ настоявалъ да се направи анкета. Но това не значи пъкъ, че като държимъ на първо мѣсто да не се допусчатъ каквито и да било насилия, заплашвания и материални въздействия върху избирателитъ отъ страна на властта, че заради туй пъкъ трѣбва да гледаме леко, презъ прѣсти, на съществуванетоъ такъвъ родъ насилия, заплашвания и пр. отъ страна на опозицията. Наистина, презумцията е, че трѣбва да се установи и у насъ най-после снова, което съществува въ другитъ парламентарни страни — просто да не става дума за каквито и да е въздействия или насилия на властта, както е въ една Франция и особено въ една Англия. Но до когато се достигне това щастливо положение, щото да бѣде

невъзможно или да бъде недопустимо каквото и да е влияние или въздействието от страна на властта, все пак въ изборната борба могат да бъдат употребявани непочтени средства и между другото насилия и заплашавания от една или от друга от борящите се страни. И тогава вече, безразлично от коя страна идат такива заплашавания или насилия, тѣ, понеже могат да упражнят едно въздействие и да измѣнят сѣщинската свободна воля на избирателитѣ, трѣбва да бъдат преследвани а за тѣхното влияние трѣбва да се държи смѣтка. Ако такива насилия или заплашавания се констатираат, и ако тѣ сѣ от такъв размѣръ или от такъв характер, че може да се смѣтне, че тѣ сѣ повлияли на избирателитѣ и че сѣ измѣнили резултата на изборитѣ, особено когато се види, че разликата въ гласоветѣ е малка, безспорно е, безъ да гледаме от кого сѣ вършени тѣ, дали от хора на властта или от нѣкоя опозиционна група — азъ повтарямъ пакъ, повече съмъ ревнивъ, че тѣ се вършатъ от органи на властта, но и от друга група ако се вършатъ — все пакъ трѣбва да се взематъ предъ видъ, ако сѣ, повтарямъ, въ такова количество и отъ такъв характер, че сѣ могли да повлияятъ на избора, когато се констатираатъ и проверятъ. Народното събрание ще трѣбва да вземе съответното решение за това, дали трѣбва да се утвърди такъв изборъ или не трѣбва. Сега това, което въ настоящия случай се изтъква тукъ въ контекстацията, като се подкрепва отъ нѣкакви факти и показвания на този или онзи — което е начало на доказателства — въ сѣщностъ не е нищо ново за насъ, защото да се употребяватъ такъв родъ заплашавания срещу избирателитѣ и такива заблуди, това е нѣщо обикновено у насъ. Особено въ близкото минало, при нѣколкото режими следъ войната, следъ погрома, такъв родъ заплашавания сѣ материални щети, че ще се отнеме на това и това село това и това, че нѣма да му се даде еди какво си, че не знамъ друго какво щѣло да постигне избирателитѣ или че ще имъ възложатъ, както бѣше казано недавно, да плащатъ репарациитѣ, ако гласуватъ съ опозиционнитѣ бюлетини — всички тѣзи категории заплашавания не сѣ нищо ново, тѣ сѣ известна система на известни партии и, за съжаление, именно на партията на Земледѣлския съюзъ и на г. г. комуниститѣ. И единитѣ и другитѣ сѣ си служили, само че единитѣ повече сѣ заплашавания и измами отъ една категория, а другитѣ отъ друга категория. Това го правѣха, когато бѣха на власт, това го правятъ и днесъ. И ако е въпросъ да се увѣримъ дали действително е имало такива факти, за да можемъ съ по-голямъ положителностъ да хвърлимъ този упрекъ въ морална непочтеностъ или въ недобросъвестностъ въ изборитѣ отстрана на тѣзи партии, нѣма нужда отъ никаква анкета, защото ние знаемъ, че съществува това. Обаче, за да туримъ началото, че отъ тукъ нататъкъ такива факти не трѣбва да бъдатъ допускани да влияятъ върху резултатитѣ на изборитѣ, азъ приемамъ анкета, особено когато въ една контекстация има изнесени такива факти, когато е посочено по име де какво е казано. Фактътъ, че ношно време били ходили съ фенерчета да агитиратъ, това не е нищо особено. Да отивашъ да агитирашъ дене или ноше, това не е нищо престѣпно, защото когато щѣшъ тогава можешъ да отидешъ да агитирашъ. Даже и това, че нѣкой учителъ е разнасялъ бюлетини не е нищо особено; то може да влѣче нѣкаква отговорностъ за учителя, че той извършва запрети отъ законитѣ деяния, но че то ще повлияе на изборитѣ не може да се мисли, защото дали учителъ ще разнася бюлетинитѣ или специаленъ човѣкъ, това е все едно. Но за менъ важатъ другитѣ факти, които се изтъкватъ: заплашавания и измами, че непременно това ще стане, че властта била преминала въ рѣцетъ на други хора и т. н. И заради това, азъ държа непременно да се констатираатъ тѣзи факти — да се констатира самата имъ наличностъ, да се констатира и размѣрътъ имъ — и когато се констатираатъ, тогава да се види, при наличността на тѣзи факти и въ такъв размѣръ, може ли да се смѣта, че тѣ сѣ могли да повлияятъ на избирателитѣ да измѣнятъ своята свободна воля и вследствие на туй, може ли да се смѣта, че е измѣненъ и резултатътъ на избора. Заради туй азъ смѣтамъ, че трѣбва да се направи анкета. Но въ случая азъ приемамъ разсѣжденията, които изтъква тукъ преди малко, преди мене г. Венелинъ Ганевъ относително значението на съдебната анкета и относително това, че тази именно анкета е приета като единствена въ избирателния законъ. Заради това, азъ смѣтамъ, че тѣзи факти отъ втората категория, фактитѣ за насилия, за заплашавания, за измама и пр., трѣбва сѣщо

да бъдатъ проверени, но да бъдатъ проверени отъ съдебната анкета. Следователно, азъ поддържамъ мнението на комисията. Азъ бихъ допусналъ и парламентарна анкета, ако самата заинтересована страна желае да се произведе такава анкета, въ която да участвува и нейнъ представителъ, понеже, както е казано въ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание и както е била практиката досега, когато се прави парламентарна анкета по избори, непременно трѣбва да участвува и единъ членъ отъ онази парламентарна група, на която изборитѣ се анкетира или изборитѣ се смѣта нѣкакъ си за опороченъ. Та, ако заинтересованата парламентарна група желае да има парламентарна анкета, за да има възможностъ тя да прати свои представители, въ такъвъ случай азъ смѣтамъ, че нѣма защо да ѝ откажемъ — нека се назначи и парламентарна анкета. Но ако това не се иска, достатъчна е съдебната анкета; ние можемъ да имаме пълно довѣрие въ нея и тя самата може да анкетира и едното, и другото. И азъ държа, че отъ резултатитѣ на тази анкета ние, за да се произнесемъ за правилността или неправилността на избора, ще наблѣгамъ главно на фактитѣ отъ втората категория; а фактитѣ отъ първата категория азъ още отсега смѣтамъ, че може да иматъ значение само за съдебната власт; ние не трѣбва да обръщаме внимание на тѣхъ, за да не създаваме онзи опасенъ прецедентъ, за който спомѣнахъ по-рано и който може да отвори вратата за широки злоупотребления въ бъдеще съ бюлетинитѣ, когато тѣ минаватъ отъ избирателнитѣ бюра до администрацията и централната комисия. Това е моето мнение.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Формалното Ви предложение?

Т. Влайновъ (д. сг): Да се назначи съдебна анкета.

Д. Кьорчевъ (н. л.): И да се утвърди изборитѣ?

Т. Влайновъ (д. сг): Не знамъ, щомъ има съдебна анкета. Азъ казахъ, намѣсто парламентарна анкета — съдебна анкета.

И. Ангеловъ (н. л.): Да се откриятъ виновницитѣ.

Т. Влайновъ (д. сг): Г. Кьорчевъ! Ако бѣха само фактитѣ отъ първата категория, фактитѣ за белезанитѣ бюлетини, азъ бихъ предложилъ изборитѣ да се утвърди, а една съдебна анкета да се назначи, която да види дали има тукъ престѣпление, кой го е извършилъ и който го е извършилъ, да тегли своитѣ последствия, но понеже има факти и отъ друга категория, факти за насилия, измама, заплашавания и пр., по тѣхъ ще трѣбва да се произнесемъ, когато фактитѣ бъдатъ констатирана отъ една съдебна анкета.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Хрелопановъ.

И. Хрелопановъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ нѣмахъ да вземамъ думата по този въпросъ, по който твърде много време употребихме, но предъ видъ на туй, че въ настоящата сесия при проверката на изборитѣ може-би и другъ пътъ сѣщиятъ въпросъ да бъде дебатиранъ и отъ разрешението сега на въпроса ще се създаде една парламентарна практика въ една или друга смисълъ, азъ намирамъ, че изказанитѣ мнения по този въпросъ иматъ значение и за изгубеното време не трѣбва да съжаляваме. Второ едно съображение, за да взема думата, е и това тълкувание, което се дава на чл. 124 отъ избирателния законъ и на чл. 33 отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание. Ще ми позволите твърде накратко, бидейки за първи пътъ тукъ, въ тази сграда, непознавайки традициитѣ на Парламента, обаче, съдейки по текстоветѣ на правилника и на закона, да кажа моето мнение по повдигнатия въпросъ.

Споредъ чл. 33 отъ правилника, Народното събрание, което е решило да се направи анкета, може да изпрати на самото мѣсто анкетни комисии. А пъкъ споредъ предпоследната алинея на чл. 124 отъ избирателния законъ, Народното събрание може да изпрати на респективния прокуроръ преписката, дѣлото по избора, който иска да бъде анкетиранъ.

Първиятъ въпросъ, за правилното тълкувание на тѣзи два текста, който трѣбва да се постави, е следующия: има

ли противоречие помежду правилника на Народното събрание и избирателния закон? Г. г. народни представители! Азъ намирамъ, че противоречие помежду правилника и помежду избирателния законъ нѣма абсолютно никакво: избирателниятъ законъ урежда една материя, правилникътъ за вътрешния редъ на Събранието урежда съвършено друга материя, пакъ по провѣрка на изборитѣ. Защо това е така? Когато четемъ внимателно текста на чл. 124 отъ избирателния законъ, виждаме, че въ първата му алинея се говори за преписки, които се пращатъ на прокурора, за да бждатъ разследвани чрезъ съдебнитѣ органи, съдебнитѣ следователи, извършенитѣ престѣпления, които сж направени по време произвеждане на избора. А пакъ престѣпленията, които могатъ да бждатъ извършени по време на изборитѣ, сж точно означени въ една специална глава на избирателния законъ, като сж посочени и наказанията, които съответствуватъ на тия престѣпления. Но когато ние говоримъ за правилностъ на единъ изборъ — законоподателенъ изборъ — само въз основа на престѣпнитѣ деяния ли, които сж посочени въ избирателния законъ, ние ще сждимъ дали този изборъ е произведенъ правилно или не? Не, г. г. народни представители! Има маса други постановления въ избирателния законъ за деяния, които като не сж престѣпни деяния, като не се наказватъ съ наказание по закона, влѣкатъ следъ себе си и опорочаване и недействителностъ на избора. Това сж и постановленията въ текста, който говори кой бюлетини сж действителни и кои бюлетини сж недействителни. За зачеркнати бюлетини, белезани бюлетини, които могатъ да измѣнятъ резултата на единъ произведенъ изборъ, има ли отговорностъ за лицето, което ги прави или не?

Х. Мирски (д. сг): (Възразява нѣщо)

И. Хрелопановъ (д. сг): Нѣма наказателни санкции.

Х. Мирски (д. сг): Чл. 133 отъ наказателния законъ.

И. Хрелопановъ (д. сг): Моля Ви се, г. Мирски, азъ не говоря за наказанията, които се даватъ за особени деяния, които сж наречени отъ наказателния законъ престѣпления. Когато ние имаме белезани бюлетини — позволете ми да се обясня — и не можете да откриете лицето, което е белезало тия бюлетини, понеже съдебната анкета, съдебната властъ не е могла да намѣри лицето, да открие автора, който трѣбва да бжде наказанъ, естествено, че нѣма кой да бжде наказанъ. Но помъ като е констатирано, че има белезани бюлетини и че сж недействителни, въ този случай идва сама по себе си и недействителностъ на самия изборъ.

Д. Кьорчевъ (н. л): Важно е въ кой моментъ сж белезани.

И. Хрелопановъ (д. сг): Споредъ чл. 33 отъ правилника, Народното събрание може да назначава анкети на самото мѣсто на нередовности, които не могатъ да бждатъ разследвани по углавненъ редъ отъ ресективнитѣ прокурори, за нередовности, които можемъ да ги наречемъ, че сж нарушения на избирателния законъ, а не престѣпни деяния, престѣпления. Така като разбирамъ, г. г. народни представители, чл. 33 отъ правилника за вътрешния редъ на Събранието, азъ считамъ, че много основателно иска комисията, въ лицето на нейния председател, за габровския изборъ да бжде произведена анкета отъ самото Народно събрание.

Азъ ще добавя още единъ аргументъ въ полза на това разбиране. Следъ като, да кажемъ, Събранието е назначило съдебна анкета и съдебния следователъ върши следствие, нали пакъ резултатътъ на тази съдебна анкета ще бжде подложенъ на оценка отъ Народното събрание? Народното събрание ще се произнесе, дали отъ тѣзи данни, които е констатиралъ следователътъ, има достатъчно основание избора да бжде увѣрденъ или да бжде касиранъ. Помъ като това е така, помъ като компетенцията е на Народното събрание, тогава какъ ще можемъ ние да обхванемъ другитѣ случаи, за които нѣма да има възможностъ Народното събрание да се произнесе, понеже то ще се занимава съ разследването на съдебния следователъ, който ще изследва само престѣпнитѣ деяния — другитѣ нарушения той нѣма да ги разследва — какъ Народното събрание ще може да провѣри другитѣ нарушения, които сж извън компетенцията на съдебния следователъ? Нѣма какъ, освенъ като самото Народно съ-

брание изпрати своя анкета, която да провѣри тѣзи факти, съ които съдебнитѣ органи нѣма да се занимаватъ. Затова, г. г. народни представители, азъ намирамъ, че правилно е схващането на комисията, изразено отъ нейния докладчикъ, да се назначи парламентарна анкетна комисия, която на самото мѣсто да се занимае съ изнесенитѣ данни въ контекстацията на габровци.

Азъ имамъ само да добавя за тази втора категория заплашвания, за които говорѣше г. Влайковъ, че твърде малко е изнесено въ тази контекстация. Тѣ не сж изнесени въ нея поради много важни съображения — и тѣй трѣбваше да бжде направено. Но анкетната комисия, която ще отиде тамъ, ще може на самото мѣсто да види и констатира много нѣща отъ рода на заплашванията, на единъ ужасенъ тероръ, упражняванъ отъ дружбаши и комунисти въ Габровския край. Ние не щемъ отъ тази трибуна, поради една контекстация да говоримъ за фактическото положение въ Габровската околия. Има села, въ които действително въ деня на избора дружбаши и комунисти успѣха да създадатъ чрезъ заплашване и чрезъ своитѣ силни натиски у населението мнение, че на 18 презъ нощта ще стане превратъ, ще бжде съборено правителството и тѣ ще взематъ общинската властъ въ своитѣ ръце. Е добре, ако това се установи, безспорно, то ще има голѣмо значение за установяването на тѣзи действия, които ние наричаме заплашвания съ разни средства отъ страна на дружбаши и комунисти.

Затова азъ ще моля Събранието да се съгласи съ мнението на докладчика г. Симеоновъ и да приеме да се назначи една парламентарна анкетна комисия, която — нека не забравяме, г. г. народни представители — ще има назначение да възстанови престижа на централното бюро по провѣрка на изборитѣ въ гр. Габрово, защото въ това бюро не участвува никой представител на официалната властъ въ България. Тамъ участвуватъ класни учители, които сж далечъ отъ партизанскитѣ страсти, далечъ отъ вътрешното управление на страната. И затуй, ние бихме желали на тѣзи хора, за които тукъ отъ тази страна се пускатъ разни приказки и нелепости, да бжде възстановенъ престижътъ.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Г. г. народни представители! Понеже нѣма записани други оратори, смѣтамъ разискванията по избора въ Габровската избирателна околия за приключени.

Има две предложения: едно на комисията по провѣрка на изборитѣ въ смисълъ да се произведе съдебна анкета по този изборъ, и другото предложение, на докладчика на сѣщата комисия г. Симеоновъ, въ смисълъ да се произведе парламентарна анкета съгласно чл. 33 отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

Ще положа на гласуване най-напредъ предложението на комисията.

Ония г. г. народни представители, които приематъ предложението на комисията по провѣрка на изборитѣ, да се произведе съдебна анкета, съгласно чл. 124 отъ избирателния законъ по избора въ Габровската избирателна околия, моля, да вдигнатъ рѣка. Меншество, Събранието не приема.

Ония г. г. народни представители, които приематъ предложението на докладчика на комисията по провѣрката на изборитѣ въ смисълъ, да се произведе парламентарна анкета, въз основа на чл. 33 отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Следъ приемането на това предложение, г. г. народни представители, предстои ни да изберемъ, съгласно чл. 33 отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание, трима души народни представители, които ще образуватъ анкетната комисия. Съгласно сѣщия членъ отъ правилника, единиятъ отъ тия трима души трѣбва да принадлежи на опозиционната парламентарна група, която би била засѣгната отъ касирането на този изборъ.

Предлагамъ да влѣзатъ въ комисията: Г. Никола Рачевъ, г. д-ръ Цвѣтанъ Дяковъ и г. Георги Косовски отъ земледѣлската парламентарна група.

Който г. г. народни представители сж съгласни посоченитѣ лица да образуватъ анкетна комисия за анкетнирането на избора въ Габровската избирателна околия, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Съ това, г. г. народни представители, дневниятъ редъ е изчерпанъ.

Има думата г. министъръ-председателътъ.

Министър-председател А. Ц. Цанков: Г. г. народни представители! Азъ моля да се съгласите да имаме утре едно извънредно заседание, за да може да се разгледа законопроектът за запрещение вноса на пълно стоки, които не са от първа необходимост. Следъ това, въ срѣда да започнемъ дебатитѣ по отговора на тронното слово. Разбира се, че ако утре ни остане време, следъ разглеждането на този законопроектъ, можемъ да продължимъ проверката на пълно избори.

Председателствуващъ Н. Найдановъ: За утрешния дневенъ редъ г. министър-председателътъ предлага да бъде

като първа точка законопроектътъ за запрещение вноса на стоки, които не са от първа необходимост, а като втора точка — проверка на изборитѣ.

Ония г. г. народни представители, които са съгласни да имаме заседание утре следъ пладне, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Ония г. г. народни представители, които са съгласни съ дневния редъ, предложенъ отъ г. министър-председателя, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Заседанието се вдига.

(Вдигнато въ 7 ч. 5 м.)

Председателъ: **Д-РЪ Т. КУЛЕВЪ**

Подпредседателъ: **Н. НАЙДАНОВЪ**

Секретаръ: **Г. ТЕРЗИЕВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. Антоновъ**

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Отпущни, разрешени на народнитѣ представители: Петъръ Желѣзковъ, Ванко Георгиевъ, Петъръ Стефановъ, Владимиръ Поповъ и Николай Петрини . . .	47	1) Радомирската (Утвърждение)	47
Законопроекти: 1) за запрещаване вноса на стокитѣ, които не са от първа необходимост (Съобщение)	47	2) Васишковската (Утвърждение)	48
2) за земеделски опитни и контролни институти (Съобщение)	47	3) Анхиалската (Утвърждение)	48
3) за санитарно-ветеринарната служба (Съобщение)	47	4) Карнобатската (Утвърждение)	48
4) за скрититѣ недостатѣци при погупно продажбата на домашни животни (Съобщение)	47	5) Казанлъшката (Утвърждение)	49
Предложение за приемане на държавна служба по ведомството на Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти руски подданници, специалисти по ветеринарната медицина (Съобщение)	47	6) Станимакпата (Утвърждение)	49
Избори. Проверка на изборитѣ, произведени въ избирателнитѣ околии:		7) Пловдивската градска (Утвърждение)	50
		8) Софийската селска (Утвърждение)	50
		9) Габровската (Назначена парламентарна анкета)	50
		Анкетна комисия. Избиране за членове на анкетната комисия, по анкетиране избора въ Габровската избирателна околия, народнитѣ представители: Никола Рачевъ, д-ръ Цвѣтанъ Дяковъ и Георги Косовски	63
		Дневенъ редъ за следующето заседание	64